

Krister Olsson och Elin Berglund

Medborgare, kulturmiljö och planering

Ett kvantitativt angreppssätt på medborgardeltagande



FoU publikation från Riksantikvarieämbetet

Medborgare, kulturmiljö och planering

Ett kvantitativt angreppssätt på medborgardeltagande

Krister Olsson och Elin Berglund

Riksantikvarieämbetet
Box 5405, SE-114 84 Stockholm
Tel 08-5191 8000
Fax 08-660 72 84
www.raa.se
riksant@raa.se

Riksantikvarieämbetet, 2012
Författare: Krister Olsson och Elin Berglund
Omslag: Arbogaån. Foto: Krister Olsson
ISBN 978-91-7209-618-9 (PDF)
ISBN 978-91-7209-619-6 (POD)
Rapporten *Medborgare, kulturmiljö och planering* är finansierad med
hjälp av Riksantikvarieämbetets sektorsforskningsanslag, FoU.
Upphovsrätt enligt Creative Commons licens CC BY.
Villkor på <http://creativecommons.org/licenses/by/2.5/se/>

Innehåll


Förord	4
1 Inledning	5
<i>Varför fråga medborgarna?</i>	
2 Perspektiv på medborgardeltagande	9
<i>När och hur ska medborgarna vara med?</i>	
3 Kulturmiljöns egenskaper och värden	12
<i>Vad är kulturmiljö? Vad är dess värde?</i>	
4 Metod för medborgardeltagande i planeringen	15
<i>Handledning för ett kvantitativt angreppssätt!</i>	
5 Avslutning	34
<i>En början – inte slutet!</i>	
Litteratur	36
<i>Mer att läsa!</i>	
Bilagor	39
<i>1. Enkätformulär – Ditt Arboga</i>	
<i>2. Introduktionsbrev till enkätundersökningen Ditt Arboga</i>	

Förord

Frågan om medborgarnas deltagande i samhällsplaneringen är inte ny, men den framstår som minst lika viktig idag som någonsin tidigare. Många olika metoder och tillvägagångssätt har utvecklats och diskuterats de senaste decennierna, men den övergripande frågan kvarstår om hur medborgarnas deltagande i planeringen ska organiseras. Den här rapporten ringar in frågeställningen genom en undersökning om hur medborgarna använder och värderar sin stadsmiljö, särskilt dess kulturmiljövärden. Den redovisar resultat från projektet *Kulturmiljöns sociala och ekonomiska värden – metoder för utvecklade dialoger med medborgare och företag i den kommunala planeringen om kulturmiljöns värden*, som genomfördes inom Riksantikvarieämbetets FoU-program för kulturmiljöområdet 2006–2010/11, tema *Plats och tradition*. Projektet utfördes vid Samhällsplanering och miljö, KTH (Kungliga Tekniska högskolan), Stockholm i samverkan med den översiktliga planeringen i Arboga kommun.

Undersökningen utvecklar en kvantitativ metod för medborgardeltagande som tillägg till de mer vanligt förekommande metoderna för inflytande och delaktighet. Fokus ligger i stadsmiljöns kollektiva egenskaper och medborgarnas gemensamma uppfattningar om stadens kvaliteter och värden. Undersökningen ger ett viktigt bidrag till hur medborgarnas kunskaper om staden som kulturmiljö kan fungera som ett underlag i planeringen. Det kvantitativa kunskapsunderlaget är baserat på medborgarnas erfarenheter och författarna visar hur detta kan vara ett viktigt komplement till samhällsplaneringens expertkunskap. För framförda sakupplysningar och åsikter svarar författarna.

Lars Amréus
riksantikvarie



Varför fråga
medborgarna?

1. Inledning

I denna rapport diskuteras en metod för att i kommunal planering och kulturmiljövård inhämta och nyttiggöra kunskaper om stadsmiljöns värde och nytta för olika grupper av medborgare. Inledningsvis diskuteras frågor om varför, när och hur medborgarna ska involveras i planeringens överväganden. Det görs med utgångspunkt i en diskussion om vad som kan karakterisera stadsmiljön som en kulturmiljö och vilka värden denna kulturmiljö har ur ett medborgarperspektiv.

I det fjärde kapitlet, som är det mest omfattande, redovisas ett kvantitativt angreppssätt på medborgardeltagande. Genom ett fullskaleförsök i Arboga kommun har enkätmetodik använts i anslutning till den översiktliga planeringen. I kapitlet redovisas generella erfarenheter av den tillämpade metoden i Arboga. I särskilda rutor illustreras de generella resonemangen med exempel från genomförandet i Arboga. Därefter diskuteras tillämpning av angreppssättet i förhållande till andra aktiviteter i planeringen. Sist redovisas litteratur som har fungerat som en inspirationskälla för projektets genomförande och som även kan vara värdefull för den som vill läsa mer. I bilagor återfinns det enkätformulär och introduktionsbrev till enkätundersökningen som användes i Arboga.

Medborgarna i planeringen

Frågan om medborgardeltagande i samhällsplaneringen har varit en ständigt aktuell fråga allt sedan slutet av 1960-talet. Frågan har sin utgångspunkt i det sena 1960-talets och tidiga 1970-talets kritik mot långtgående förändringar av befintliga stadsmiljöer och de nya miljöer som planeringen resulterade i. Kritiken avsåg inte minst formerna för beslutsfattande, som många gånger innebar att medborgarnas uppfattningar och viljor marginaliserades.

Därefter har många försök gjorts, metoder och arbetssätt utvecklats för att tydligare inkludera medborgarna och deras perspektiv i planeringen. Införandet av Plan- och bygglagen i slutet av 1980-talet syftade bland annat till att stärka medborgarnas roll. Förutom demokratiska ambitioner motiveras deltagande med att medborgarna har kunskaper och erfarenheter som är viktiga beslutsunderlag.

Traditionellt har samhällsplanering uppfattats som en rationell verksamhet där planeraren är en expert som har förmåga att göra objektiva och värderingsfria överväganden. Denna syn på planering har dock allt mer kommit

att ifrågasättas och ersättas av ett kommunikativt ideal där olika intressen – inklusive medborgarna – ska ges samma utrymme och lika möjligheter att delta i planering och beslutsfattande. I praktiken framträder detta kommunikativa ideal emellertid ofta bara på ett retoriskt plan. Praktiken domineras fortfarande av starka föreställningar om att planering är – och bör vara – en expertstyrd rationell verksamhet.

Trots konkreta insatser i olika sammanhang och framväxten av nya ideal i planeringen de senaste fyrtio åren kvarstår den grundläggande frågan om hur medborgarnas inflytande i planeringen ska organiseras.

Kulturmiljön i planeringen

De senaste årtiondenas långtgående och snabba samhällsförändringar ställer många frågor om våra städers och regioners framtida utveckling. Internationalisering, ökad rörlighet i olika avseenden och tilltagande individualism utmanar bilder av homogena lokalsamhällen. När varor, kapital, information och arbetskraft rör sig alltmer i globala flöden kan det tyckas som att vårt behov av förankring i tillvaron får mindre betydelse. Men när vardagen blir en del av ett globalt samhälle kan hävdas att förankring i en lokal gemenskap blir allt viktigare för många människor.

En ny samhällssituation innebär nya förutsättningar för samhällsplaneringen. Alla städer och regioner deltar idag, mer eller mindre medvetet, i ett konkurrensspel som handlar om att vara attraktiv för boende, företag och investeringar samt besökare. Det ställs stora förväntningar på kultur, livsmiljökvantiteter och, inte minst, den lokala och regionala kulturmiljön som resurser att utnyttja i dessa sammanhang. Retoriken är omfattande men mer ingående analyser av sambanden mellan olika utvecklingsåtgärder och lokal eller regional utveckling saknas ofta.

Som ett resultat har diskussionen om hantering av kulturarvet i stadsmiljöer utvecklats från en fråga om bevarande och skydd av enskilda objekt och avgränsade miljöer till en fråga om hållbar förvaltning och varsam utveckling av olika kulturvärden av betydelse för en god livsmiljö och för lokal och regional utveckling. I huvudsak har dock denna förnyelse av kulturmiljöarbetet hittills baserats på antaganden om kulturmiljöns betydelse, eftersom det råder stor osäkerhet vilka värden som kulturmiljön skapar för olika grupper. Det saknas än så länge mer djupgående kunskap i detta avseende, liksom metoder för hur sådan kunskap kan tas fram och tillämpas i kommunal planering och kulturmiljövård.

Varför fråga medborgarna?

Frågan om medborgardeltagande i planeringen är idag kanske en ännu viktigare fråga än tidigare. I en globaliserad värld utmanas lokalsamhället och det blir allt svårare att avgöra vad lokala allmänintressen består i. I den konkurrenssituation som planeringen har att hantera idag framträder medborgarnas kunskaper och erfarenheter som viktiga för beslutsfattande på ett helt annat sätt än tidigare. Det behövs helt enkelt en mer djupgående kunskap om medborgarnas värderingar och uppfattningar i olika frågor för en framgångsrik planering.

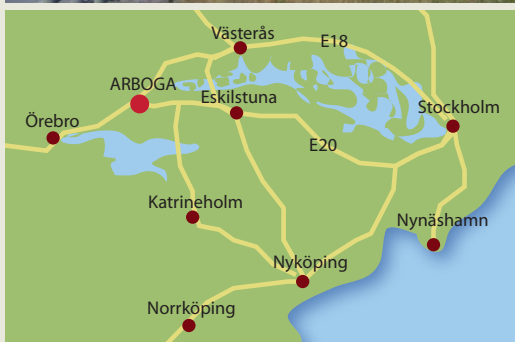
Kortfattad beskrivning av Arboga

Arboga har en lång historia och stadskärnan karakteriseras av ett medeltida gatunät, samt trähusbebyggelse från 1700-, 1800- och tidigt 1900-tal. Runt stadskärnan ligger nyare områden med bostäder och verksamheter. Vid motorvägen utanför staden skyltas stadskärnan som en sevärdhet.

Arboga ligger strategiskt i västra Mälardalen med en halvtimmes restid till de större städerna Örebro, Eskilstuna och Västerås. I Arboga sammanstrålar E18 med E20 som förbinder Arboga med Stockholm norr respektive söder om Mälaren. Med järnväg är Arboga kopplat till Stockholm med MälARBanan norr om och med Svealandsbanan söder om Mälaren.

Vid årsskiftet 2010–2011 var folkmängden 13 300 invånare, varav 10 600 bodde i själva staden. Den senaste tioårsperioden har folkmängden minskat med nästan 600 personer. Näringslivet domineras av tillverkningsindustri och tjänstesektorn. Många arbetar också inom offentlig sektor och service samt handel. Under 2009 var det drygt 2 000 personer som pendlade till andra kommuner och nettopendlingen var minus 400 personer.

Källa: Arboga kommuns hemsida
Foto: Krister Olsson



2. Perspektiv på medborgardeltagande

När och hur ska medborgarna vara med?

En hållbar förvaltning och utveckling av den byggda kulturmiljön förutsätter ett samspel mellan olika intressen och aktörer. Ansvar för planeringsprocesser och beslutsfattande som rör bevarande, förändring och utveckling av kulturmiljön ligger främst på kommunerna som dock har varierande resurser, kunskaper och traditioner inom området. Kulturmiljösektorns resurser och genomförandeinstrument är också otillräckliga för att slå vakt om den byggda kulturmiljöns värden på lång sikt. Det gäller särskilt miljövärden och egenskaper i stadsbyggelsen som inte kan avgränsas som objekt eller särskilt värdefulla miljöer. Det finns därför ett behov av att utveckla dialoger mellan olika intressen och inte minst att inkludera medborgarna i planeringens överväganden.

Samråd och medborgardeltagande

Den fysiska planeringens formella system med samråd enligt Plan- och bygglagen innebär regelmässigt att endast ett fåtal intressen lämnar synpunkter på planeringens inriktning. Det gäller fastighets- och verksamhetsintressen med direkt koppling till berörd miljö, samt närboende som direkt berörs av planerade åtgärder. Båda dessa grupper har tydliga egenintressen att bevaka i planeringen. Indirekt berörda – en bredare krets av medborgare – framträder i allmänhet svagt i planeringens processer.

Medborgardeltagande i samhällsplaneringen bygger i teori och praktik i huvudsak på en föreställning om ett aktivt deltagande från direkt och indirekt berörda. Därmed bygger det också på en föreställning om att de berörda har resurser och förmåga att konkretisera och formulera de värden som kan förknippas med specifika kvaliteter i stadsmiljön. Erfarenheter från praktiken visar emellertid att ett aktivt deltagande är svårt att uppnå. Ett skäl till detta förhållande är att planeringen domineras av begrepp och styrs av en dagordning som tar utgångspunkt i professionella och rationella förhållningssätt inriktade mot abstrakta värden, snarare än socialt och erfarenhetsanknutna värden som är utgångspunkt för dem som direkt och indirekt berörs av planeringens åtgärder.

Byggd miljö som infrastruktur

Begreppet infrastruktur förekommer idag i de mest skilda sammanhang. Av tradition är det fysiska anläggningar och tekniska system som betraktas som infrastruktur. Den traditionella fysiska infrastrukturen, till exempel vägar,

är dock inte för alltid given. Infrastrukturen är inte liktydig med de fysiska anläggningarna och systemen som sådana. De är inte infrastruktur, men kan fungera som sådan, det vill säga som den arena på vilken ekonomiska och sociala aktiviteter i samhället genomförs och som i förhållande till dessa aktiviteter är stabil och endast förändras långsamt. Detta betyder att det är den faktiska användningen av anläggningen eller systemet och värderingar avseende dessa i övrigt som avgör om anläggningen eller systemet ska betraktas som infrastruktur.

Det finns flera egenskaper hos byggd miljö som ger skäl att betrakta den som infrastruktur. En första är mångsidighet i användningen. Denna kan formuleras så att många människor, i hushåll och företag, samtidigt kan utnyttja och påverkas av infrastrukturen. Hela den yttre miljön i en stad kan ses som en infrastruktur. Typiskt för infrastruktur är att den ger upphov till en kollektiv nytta. Det går inte att utesluta någon från att ta del av eller uppleva den yttre miljön. En andra egenskap är infrastrukturens generalitet över tiden. Med detta menas att bebyggelse kan återanvändas i nya funktioner över tiden. Enskilda byggnader eller bebyggelsemiljöer som – direkt eller indirekt – byter användning över tiden kan därför ses som infrastruktur. Infrastruktur har också en system- eller nätverksfunktion. I ett infrastrukturperspektiv är det således samspelet mellan olika delar av stadsmiljön som kännetecknar kulturmiljön snarare än de enskilda delarnas (objektens) inneboende egenskaper.

Att inkludera ett bredare deltagande av medborgare i planeringen är per definition bara en angelägenhet när det gäller kollektiva nyttigheter. Förutsättningarna för att åstadkomma ett aktivt och direkt deltagande är dock begränsade. Problemet är att det inte finns några starka incitament för enskilda att agera för att tillgodose kollektiva nyttigheter. Ju större den kollektiva nyttan är, desto färre – relativt sett – kommer sannolikt att engagera sig. Den enskilde har inget extra att vinna genom att engagera sig, så länge som alla andra gör det. Problemet är naturligtvis att alla kan förväntas resonera eller agera på samma sätt. Resultatet blir att ingen eller väldigt få kommer att försöka bevaka den kollektiva nyttan. Ytterligare ett skäl till avsaknaden av ett brett deltagande i planeringen kan således vara att den byggda miljön uppvisar egenskaper som kan betecknas som kollektiva nyttigheter som i förlängningen fungerar som en infrastruktur för människor i deras vardagliga aktiviteter.

Nya arbetssätt behövs

I den praktiska planeringen saknas ofta en förståelse för och kunskap om hur olika medborgargrupper upplever, använder och värderar stadsmiljön. Planeringen är inte heller organiserad på ett sådant sätt att medborgarnas värderingar och uppfattningar kommer fram på ett systematiskt sätt. Inte sällan



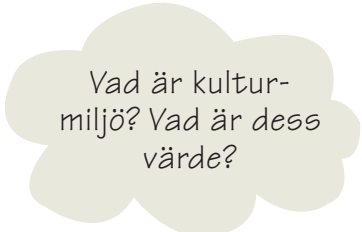
Stadsmiljön som en infrastruktur – Medeltidsdagar i Arboga. Foto: Krister Olsson.

sker en sammanblandning av miljöns kollektiva och privata egenskaper. Det fåtal medborgare som lämnar synpunkter och försöker intervensera i planeringens processer ger antingen uttryck för snäva egenintressen eller tolkas som att de gör det – oavsett vilka argument som bygger upp deras synpunkter på planeringens inriktning. Ett resultat av detta förhållande är att beslut om planeringens inriktning många gånger sker med utgångspunkt i ett konsumentperspektiv på den byggda miljön snarare än ett medborgarperspektiv, det vill säga egenintressen snarare än allmänna intressen.

Avsaknaden av ett brett deltagande i planeringen är inte nödvändigtvis ett resultat av ett ointresse för planeringens inriktning från medborgarnas sida eller att de står opåverkade av olika åtgärder i stadsmiljön. Snarare är det dels ett resultat av att medborgarna på olika sätt marginaliseras i planeringens processer, dels en konsekvens av att stadsmiljön uppvisar egenskaper som kan tolkas som kollektiva nyttigheter. I ett infrastrukturperspektiv kan frågan om stadsmiljöns värden och egenskaper inte reduceras till en avgränsad grupp av experter (och politiker) att avgöra. Det finns skäl att bredda beslutsunderlaget med en bättre bild av medborgarnas värderingar samt direkta och indirekta användning av den byggda miljön. Slutsatsen av detta resonemang är att en bredare kunskap om värderingar avseende den byggda kulturmiljön måste inhämtas på annat sätt än genom medborgarnas direkta och aktiva deltagande i planeringens processer.

3. Kulturmiljöns egenskaper och värden

Kulturmiljöns historiska egenskaper har alltid varit av central betydelse inom den offentliga kulturmiljövården. Bedömningar av kulturhistoriskt värde har i stor utsträckning styrt resursfördelning mellan olika bevarandeåtgärder. Ju större kulturhistoriskt värde, desto större bevarandevärde har ansetts föreliggande. Till de historiska egenskaperna – dokumentvärde – brukar emellertid även läggas ett upplevelsevärde som bidrar till att bygga upp det sammantagna kulturhistoriska värdet. Normalt är upplevelsevärdet, liksom dokumentvärdet, föremål för kulturmiljövårdens expertbedömningar. I den meningen kan hävdas att det är fråga om ett teoretiskt eller potentiellt upplevelsevärde. Expertbedömningen av upplevelsevärde säger inte per automatik något om huruvida den berörda miljön faktiskt upplevs på det sätt som förutsätts.



Vad är kulturmiljö? Vad är dess värde?

Kulturmiljövård – en rationell verksamhet?

Kulturmiljövården har således traditionellt varit en expertfråga och ett offentligt ansvar som inriktats mot objekt och avgränsade miljöer med särskilt stora historiska kunskapsvärden. I grunden kan kulturmiljövården beskrivas som en produktorienterad verksamhet med syfte att identifiera objekt och miljöer för långsiktigt bevarande. Denna syn på kulturmiljövårdens roll i samhällsplaneringen dominerar alltså, såväl inom kulturmiljösektorn som hos andra parter. I den kommunala planeringen får kulturmiljösektorn rollen att leverera underlag för beslutsfattande i samband med detaljerad och översiktlig planering. Det betyder med andra ord att hanteringen av kulturmiljön i huvudsak är organiserad i enlighet med ett rationellt planeringsideal.

Föreställningar om en rationell kulturmiljövård i detta avseende kan ifrågasättas mot bakgrund av hur planeringen går till i praktiken. Den rationella planeringsansatsen bygger bland annat på att det finns tydliga allmänintressen som kan bedömas av planeringens experter. I planeringen är avvägningar mellan olika allmänna intressen och enskilda intressen en grundfråga. Frågan är således i vilken utsträckning stadsmiljön ska betraktas som en privat respektive en kollektiv nytthet. Kunskap om i vilken utsträckning och på vilket sätt stadsmiljön uppvisar egenskaper som ger skäl att betrakta den som en kollektiv nytthet (eller infrastruktur) framträder på så sätt som i högsta grad väsentlig för planeringen.

Egenskapsbeskrivningar och värderingar

Varje plats är komplex och mångfasetterad med många olika betydelser för olika intressenter och grupper av medborgare. Olika grupper uppfattar samma plats och dess kvaliteter på olika sätt och platsen representerar på så sätt många olika värden. Det är i huvudsak bara direkt berörda grupper som kommer till uttryck i planeringens processer. Samtidigt visar erfarenheter från praktik och forskning att många miljöer representerar värden för en större krets av medborgare än de som faktiskt bor, arbetar eller på andra sätt utnyttjar verksamheter, besöker och vistas i aktuella områden.

Det finns många olika analysmetoder för att beskriva stadsmiljön och dess kulturhistoriska sammanhang. I huvudsak är många av dessa metoder inriktade mot att beskriva stadsmiljöns egenskaper i olika avseenden snarare än att definiera miljöns värden. I denna mening kan begreppet kulturhistoriskt värde tolkas som en egenskapsbeskrivning snarare än en värdebeskrivning av en given kulturmiljö. Det betyder att kulturmiljöns värde inte bestäms genom kulturhistoriska expertanalyser, utan genom analyser av olika anspråk som görs av olika intressenter och deras värdesättning av miljön på olika sätt. Intressenterna kan utgöras av medborgare, företag eller andra grupper för vilka kulturmiljön utgör en resurs i deras aktiviteter.

Kulturmiljöns värde

En central fråga är vilka egenskaper i eller delar av den byggda miljön som har betydelse för medborgarna. Deras användning och värderingar av bebyggelsemiljön definierar egenskaper i och delar av denna som en infrastruktur. Enligt detta synsätt definieras stadsmiljön som en kulturmiljö, samt miljöns värden, av enskilda medborgare genom deras värdering och användning.

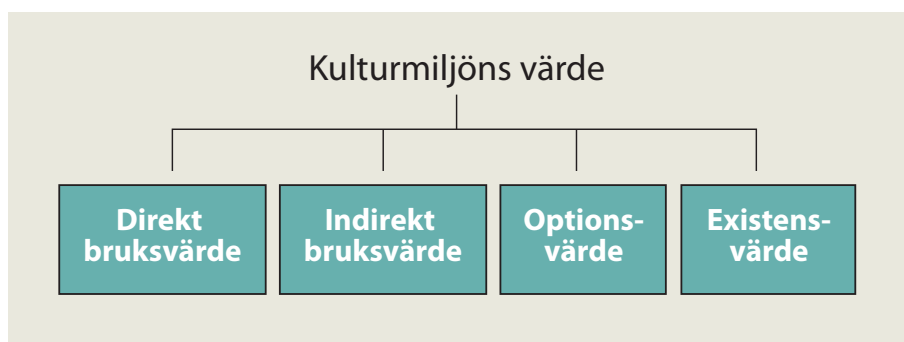
De som bor eller regelbundet vistas på en viss plats kan förknippa större värden med platsen än personer som inte bor eller vistas där, helt enkelt genom att de har möjlighet att uppleva eller njuta av miljön i sina dagliga aktiviteter. Den specifika miljön kan emellertid också värderas högt av personer som sällan eller aldrig besöker denna. Värderingarna kan här baseras på möjligheten att besöka miljön i framtiden och/eller helt enkelt på en uppskattning av själva existensen av miljön utan att de för den skull besöker den. Med dessa utgångspunkter kan kulturmiljön sägas ha ett direkt bruksvärde, ett indirekt bruksvärde, ett optionsvärde (potentiellt direkt och indirekt bruksvärde) och ett existensvärde.

Direkt bruksvärde motsvarar vad enskilda är beredda att betala för användning av en specifik bebyggelsemiljö, till exempel för det egna boendet. Det indirekta bruksvärdet kommer till uttryck genom människors aktiviteter i den gemensamma stadsmiljön, till exempel en promenad i en stadskärna.



Två kulturmiljöer i Arboga – med skilda egenskaper och värden? Foto: Krister Olsson.

Optionsvärdet motsvarar individers värdesättning av möjligheten att i framtiden direkt eller indirekt bruka en bebyggelsemiljö. Existensvärdet är det värde individer tillskriver en miljö utan att de för den skall använda eller besöker miljön eller planerar att göra det i framtiden. Det indirekta bruksvärdet, optionsvärdet och existensvärdet är inte möjligt att ta betalt för och dessa värden ger en grund för att diskutera och undersöka stadsmiljöns kollektiva egenskaper och funktion som en infrastruktur för vardagsaktiviteter.



Kulturmiljöns värde i ett medborgarperspektiv.

4. Metod för medborgardeltagande i planeringen

Handledning för ett kvantitativt angreppssätt!

I detta kapitel redovisas ett arbetssätt eller en metod för att fånga in medborgarnas uppfattningar, åsikter och idéer om stadsmiljön tolkad som en kulturmiljö. Metoden bygger i huvudsak på ett kvantitativt angreppssätt omfattande postenkäter till medborgare, men innehåller även kvalitativt orienterade moment. Det kvantitativa angreppssättet motiveras med utgångspunkt i att stadsmiljön uppvisar egenskaper som kan betecknas kollektiva nyttigheter. Möjligheterna att fånga den kollektiva nyttan förutsätter i princip undersökning utifrån alla medborgares perspektiv, såväl direkt som indirekt berörda.

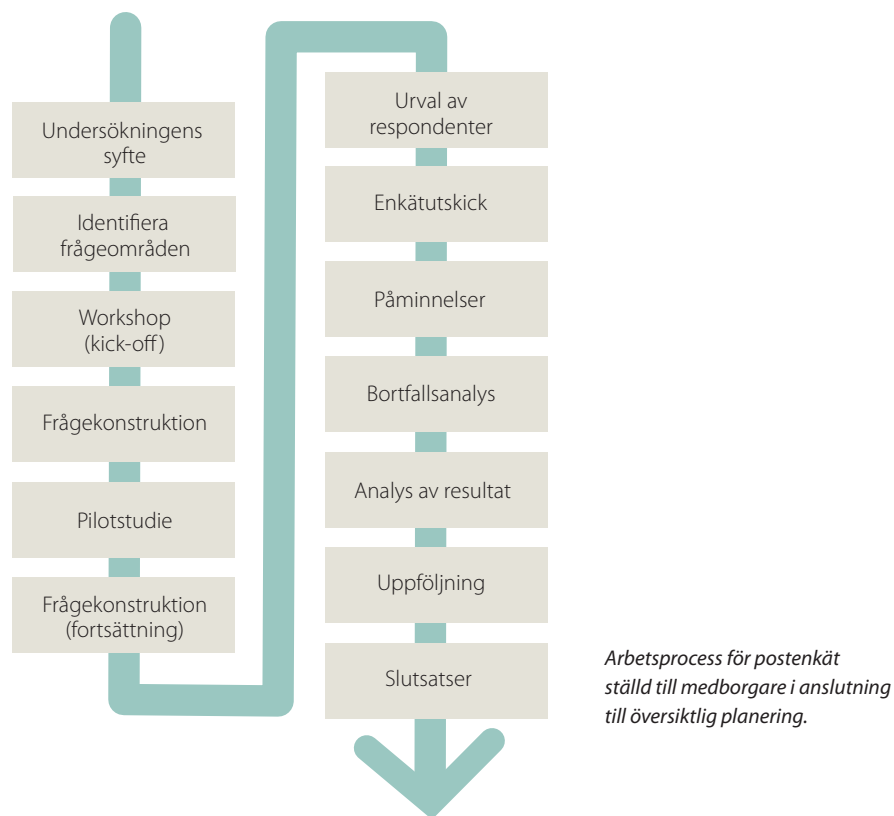
Det kvantitativa angreppssättet med postenkäter innebär också att ingen i princip utesluts från deltagande för att de saknar resurser och förmåga att delta aktivt i planeringen – som ofta förutsätts för samrådsmöten och liknande. Förutsättningarna för aktivt deltagande är inte jämnt fördelad mellan olika intressen och aktörer. Inte minst är många medborgare som indirekt berörs av olika planeringsåtgärder svagt representerade i planeringen. Angreppssättet kan på så sätt sägas bidra till att stärka dessa och ge dem ökade möjligheter att påverka planeringens inriktning. Det innebär att medborgarnas uppfattningar, värderingar och förhållande till den lokala miljön kan uppmärksammas på ett mer systematiskt sätt än vad som är vanligt idag.

Det är det sammantagna resultatet av alla berördas uppfattningar och värderingar som ger underlag för att generalisera och definiera olika delar av stadsmiljön som en kollektiv nyttighet. Traditionella samråd som i normalfallet innebär att bara ett fåtal yttrar sig ger inte underlag för att generalisera i statistisk mening. De kan därför inte mer än hypotetiskt bidra till att tolka stadsmiljön som en kollektiv nyttighet eller, med andra ord, som en gemensam angelägenhet för en större grupp av medborgare.

Detta betyder inte att det inte finns problem med det kvantitativa angreppssättet. Alla människor har inte samma förutsättningar och förmåga att delta i enkätundersökningar. Postenkäter innebär till exempel att det är avsändaren som bestämmer vilka frågor och problemområden som ska vara föremål för undersökning. Detta är en av metodikens begränsningar, men kan till viss del hanteras. Avsändarens föreställningar om och värderingar av olika kvaliteter i stadsmiljön kan omedvetet komma att dominera en undersöknings uppläggning och genomförande. Risker är att utgångspunkt tas i professionella förhållningssätt och abstrakta värden, snarare än i socialt och erfarenhets-

anknutna värden som kan förknippas med medborgarna. Människor har olika förmåga att förstå och att anpassa sig till avsändarens perspektiv på de frågor som undersökningen avser att behandla.

Det finns många olika skäl till varför människor nyttjar infrastruktur. Det gäller stadsmiljön liksom vägar och järnvägar. Infrastrukturen är en arena för en mängd olika sociala och individuella aktiviteter. Avsikten i det följande är att visa på ett arbetssätt för hur denna arena i form av stadsmiljö kan identifieras som ett underlag för planeringens överväganden. Genom generella resonemang och exempel från Arboga diskuteras förslag på tillvägagångssätt och utmaningar i arbetet med postenkäter.



Arbetsprocessen

I figuren ovan redovisas i sammanfattning hur arbetet med ett kvantitativt angreppssätt på medborgardeltagande kan organiseras och genomföras i anslutning till främst översiktlig planering. Metoden ska ses som ett komplement till andra traditionella aktiviteter som syftar till att involvera medborgare i planeringen. Den ger möjligheter till att ta fram kunskap om med-

borgarnas preferenser avseende den byggda miljön och lokal planering och kulturmiljövård i en mängd olika avseenden. Den bidrar inte minst till att på ett systematiskt sätt identifiera stadsmiljöns kollektiva egenskaper.

Varje delmoment enligt figuren redovisas i det följande under egna rubriker. Förslag till genomförande redovisas genom generella resonemang i den löpande texten och illustreras i särskilda rutor genom exempel från den enkätundersökning som genomfördes i Arboga hösten 2006.

Undersökningens syfte

Det är väsentligt att klargöra syftet med undersökningen. Vilken typ av kunskap eftersträvas och hur ska den användas i planeringen? Uppläggning och genomförande skiljer sig åt mellan inventering av idéer för framtida utveckling och undersökning av stadsmiljöns kollektiva egenskaper och värden ur ett medborgarperspektiv. I det första fallet är statistisk generalisering inte huvudsaken, medan det är det i det andra fallet.

Syftet hänger också ihop med avgränsning av undersökningen. Vilket geografiskt område ska undersökningen gälla? Är det någon åldersgrupp som är särskilt intressant, till exempel ungdomar, eller eftersträvas jämförelser mellan olika grupper av medborgare? Att svara på frågor av detta slag ger vägledning för undersökningens uppläggning och genomförande. Ett precist syfte och en tydlig avgränsning underlättar analyser av resultaten och möjligheten att dra slutsatser som kan nyttiggöras i planeringen.

I Arboga...

Syfte

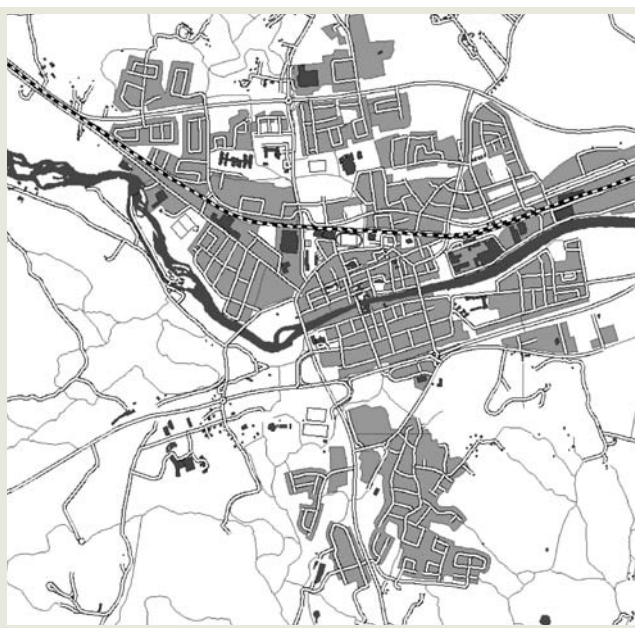
Syftet med postenkäten i Arboga var att undersöka hur boende i hela kommunen värderar och använder stadsmiljön, samt att undersöka om och hur de vill delta i den kommunala planeringen.

Avgränsning

Undersökningen avgränsades geografiskt till tätorten, med ett särskilt fokus mot stadskärnan.

Karta över Arboga tätort.

Källa: Arboga kommun



Identifiera frågeområden

Med utgångspunkt i undersökningens syfte och avgränsning är nästa steg att identifiera frågeområden som ska behandlas i undersökningen. Det kan gälla medborgarnas förhållande till stadsmiljön generellt, men också specifika områden, kvaliteter och aktiviteter i stadsmiljön, liksom planeringens organisation och frågor om delaktighet. Till detta kommer även frågor som kan förklara skillnader mellan olika grupper av medborgare. Förklaringsvariablerna kan omfatta dels socioekonomiska variabler (till exempel kön, ålder och inkomst), dels rumsliga variabler (till exempel den egna bostadens och arbetsplatsens lokalisering).

I Arboga...

... omfattade undersökningen flera huvudsakliga frågeområden kopplade till värdering och användning av stadsmiljön:

- Frågor om motiv för flytt till Arboga
- Frågor i anslutning till det egna boendet
- Frågor i anslutning till fritidsaktiviteter
- Frågor om värdering av stadsmiljön i tätorten och särskilt i stadskärnan
- Frågor om Arboga medeltidsdagar
- Frågor om delaktighet i planering och beslutsfattande

Förklaringsvariablerna omfattade:

- Socioekonomiska förklaringsvariabler (kön, ålder, inkomst, utbildning)
- Rumsliga förklaringsvariabler (bostadens och arbetsplatsens lokalisering, pendling och resande, kontakter med omvärlden)

Se vidare bilaga 1: Enkätformulär – Ditt Arboga.

Workshop (kick-off)

I arbetet med att identifiera och precisera frågeområden är en möjlighet att bjuda in olika intressenter till en särskild workshop. Syftet med en sådan workshop kan vara att uppmärksamma platser, aspekter och värden i stadsmiljön som inte per automatik är framträdande hos planeringsansvariga och företrädare för den offentliga kulturmiljövården. Workshopen bidrar på så sätt till att utifrån olika intressenters erfarenhetskunskap komplettera den expertkunskap som planeringsansvariga och kulturmiljövården besitter. Det innebär också en möjlighet att diskutera frågor som är politiskt oklara och potentiellt kontroversiella. Workshopen ger underlag för att formulera hypoteser för kvantitativ undersökning. Vilka som ska bjudas in är beroende av den specifika undersökningens syfte och avgränsning, men kan till exempel omfatta föreningsliv, olika kommunala verksamhetsområden, näringsliv, politiker, regionala offentliga aktörer, medborgargrupper och enskilda. Syftet med workshopen bör klargöras för deltagarna, men därutöver bör stort utrymme ges till deltagarna att reflektera över stadsmiljön utifrån deras perspektiv. Workshopen bör dokumenteras och kan på så sätt utgöra ett underlag för precisering av frågeställningar.

I Arboga...

... arrangerades en workshop med rubriken *Arbogas kultur- och bebyggelsemiljöer som en resurs för boende, företagande och framtida utveckling*. Workshopen samlade cirka 25 deltagare från det lokala föreningslivet och näringslivet, länsstyrelsen, samt från den kommunala politiken och förvaltningen.

Genom att bjuda in ett brett spektrum av lokala aktörer var syftet att söka identifiera olika perspektiv på Arbogas kultur- och bebyggelsemiljöer. Deltagarna gavs utrymme att dela med sig av sina erfarenheter och peka på kvaliteter, brister och behov. Övergripande frågeställningar för diskussionerna vid seminariet var:

- På vilket sätt är eller kan kultur- och bebyggelsemiljöer i Arboga vara en resurs för boende, företagande och framtida utveckling?
- Vilka specifika kvaliteter i Arboga är det som (direkt eller indirekt) gör eller kan göra Arbogas kultur- och bebyggelsemiljöer till en resurs?

Under workshopen genomfördes en SWOT-analys (analys av styrkor, svagheter, möjligheter och hot) som resulterade i en diskussion av dels kvaliteter i stadsmiljön och i omgivningen, dels förutsättningar för människors engagemang för framtida utveckling och deltagande i planering.

Frågekonstruktion

Det är minst sagt en utmaning att konstruera frågor till enkätundersökningar och det finns många fallgropar. Dåligt och oklart formulerade frågor kan i värsta fall innebära att resultaten inte går att tolka och använda. Utmaningen ligger i att konstruera enkla frågor som så långt som möjligt uppfattas på samma sätt av alla deltagare i undersökningen och som faktiskt mäter det som är avsikten att mäta.

Grundläggande tumregler

Nedan listas några grundläggande och enkla tumregler för konstruktion av frågor:

- Använd ett enkelt och vardagligt språk. Undvik facktermer och svåra ord.
- Fråga om en sak i taget. Skriv inte ihop frågor, utan formulera istället flera separata frågor.
- Precisera frågor i tid och rum. Undvik till exempel begrepp som ”ofta” och ”ibland” eftersom det är oklart vad de betyder för olika människor och i olika situationer.
- Undvik att styra de som deltar i undersökningen till ”rätt” svar. Medvetet eller omedvetet anpassar sig många deltagare till vad de tror att avsändaren uppfattar som ett ”bra” svar.
- Undvik ledande frågor. Använd inte värdeladdade begrepp i frågorna. Undvik negationer, eftersom de kan antyda vad som är ”rätt” svar.

Frågekonstruktion är ett mödosamt arbete som underlättas av erfarenhet, men som också kräver noggrannhet och formuleringar som är väl genomtänkta. Förhållandevis mycket resurser bör således läggas på frågeformulering.

Frågorna ska naturligtvis motsvara undersökningens syfte och precisera de frågeområden som har identifierats. Frågor i ett enkätformulär uppfattas inte isolerade från varandra, utan formulering och inriktning på enskilda frågor tolkas i ett sammanhang av flera frågor. Utformning av enskilda frågor är således beroende av hur andra frågor utformas. Även ordningsföljden på frågorna har betydelse för hur varje enskild fråga uppfattas av dem som ska svara. Ibland kan det vara olämpligt att ställa för direkta frågor eftersom de lätt blir ledande och antyder vad som är ”rätt” svar. I dessa fall kan frågor formuleras indirekt, det vill säga frågorna avser något som kan analyseras som uttryck för något annat. Det kan vara lämpligt att formulera flera frågor som avser att mäta samma sak men på olika sätt.

Att formulera svarsalternativ

Stor möda bör också läggas på utformning av svarsalternativ. Öppna svar innebär att den svarande själva får formulera sitt svar. Dessa kan vara besvärliga att analysera i statistik mening eftersom de måste tolkas och kategoriseras i efterhand. Öppna svar kan dock vara lämpligt om det är svårt att förutse vilka svar som är sannolika. De kan också fungera som komplement till och fördjupa svar till frågor med förutbestämda svarsalternativ.

Förutbestämda svarsalternativ innebär att de svarande bara kan svara på ett sätt som har bestämts av frågekonstruktören – normalt genom att kryssa för ett av flera möjliga alternativ. Någon generell tumregel för hur många svarsalternativ som är lämpligt finns inte. Antalet alternativ får inte vara för många så att de blir svåröverskådliga. Alternativen får inte heller vara för få så att den som ska svara inte hittar ett alternativ som stämmer överens med dennes uppfattning. Det är bättre med för många än för få alternativ, eftersom svar kan slås samman till färre klasser men inte delas upp till fler i analysen. Svarsalternativen ska också vara varandra uteslutande. Det betyder att svar som olika personer avger och som motsvarar varandra också ska registreras på samma sätt. Därtill är en grundregel att svarsalternativen ska vara bipolära, det vill säga svarsalternativen ska vara symmetriskt fördelade kring ett neutralt alternativ med lika många negativa och positiva svarsmöjligheter.

Det är inte rimligt att förvänta sig att någon har en uppfattning om allting. Möjligheten att svara ”vet ej/ingen uppfattning” bör därför övervägas när svarsalternativen bestäms. Om alternativet saknas finns risk att den som inte har någon uppfattning i en given fråga tvingas redovisa ett en uppfattning som de egentligen inte har eller att denne helt avstår från att svara. Det är lättare att göra en analys av en viss andel som svarat ”vet ej/ingen uppfattning” än en analys av en andel som har avstått från att svara på en fråga, s.k. partiellt bortfall. Många gånger kan också kunskap avseende vilka som inte har någon uppfattning i en viss fråga vara en minst lika viktig information som vilken uppfattning som de som har svarat har.

Värderande frågor

Det är vanligt i enkätundersökningar att deltagarna ska värdera fenomen med utgångspunkt i hur viktigt de anser fenomenet vara. Svarsalternativen brukar till exempel utformas med en skala från mycket viktigt till inte alls viktigt. Problemet med denna typ av frågor och svarsalternativ är att de är frikopplade från andra fenomen än det efterfrågade. Den svarande behöver i den meningen inte relatera sitt svar till annat som också kan anses viktigt. Risken finns att svaren innebär över- eller undervärdering av det efterfrågade fenomenet i förhållande till andra fenomen. Det är helt enkelt för lätt att svara att något är viktigt om det inte ”kostar något”, eller om det avgivna svaret inte ställs i relation till något annat. Svaren i dessa frågor uttrycker med andra ord inte per automatik hur viktigt något är i förhållande till något annat. Konsekvensen är att resultaten blir osäkra och svåra att tolka.

Denna problematik kan bemötas på olika sätt. En möjlighet är att efterfråga vad som är viktigast av flera olika fenomen eller kvaliteter. Inom det ekonomiska vetenskapsområdet tillämpas ofta värdering genom att den svarande

får värdera i monetära termer, det vill säga i kronor och ören. Risken finns dock att denna typ av värderingsförfarande uppfattas som allt för hypotetiskt, eftersom syftet ofta är att försöka mäta betydelsen av kollektiva nyttigheter som normalt sett inte kan prissättas. Svårigheten ligger i att enskilda inte har incitament att avslöja sina preferenser för kollektiva nyttigheter, eftersom de har tillgång till dessa oavsett vilken värdering de uttrycker.

En annan enklare möjlighet är att be deltagarna i undersökningen att rangordna olika kvaliteter eller fenomen. Erfarenheter säger dock att rangordningsfrågor lätt missförstås och leder till förhållandevis många felaktiga svar. Rangordning är också besvärligt att göra om det är många alternativ som ska rangordnas. Ytterligare en möjlighet som illustreras med ett exempel nedan är att be deltagarna fördela poäng mellan olika alternativ. Fördelen med denna typ av fråga är möjligheten att nyansera svaren avseende relationen mellan olika alternativ. Exempelvis kan alla alternativ bedömas lika viktiga eller ett alternativ bedömas som ensamt viktigt. Det är dock svårt att inkludera fler än fyra eller fem alternativ.

11. Nedan har vi angivit några vanliga motiv för bevarande av äldre byggnader och bebyggelsemiljöer (den byggda kulturmiljön). Vilket eller vilka motiv tycker Du är viktigast?

Din uppgift är att fördela 100 poäng mellan de olika motiven. De motiv som Du tycker är mer viktiga ger Du många poäng. De motiv Du tycker är mindre viktiga ger Du få poäng. Tycker Du att motiven är lika viktiga ger Du dem lika många poäng. Du får fördela poängen hur Du vill. Det går t.ex. bra att ge ett motiv 100 poäng och de andra 0 poäng eller alla motiven lika många poäng. Det är dock viktigt att Du tänker igenom Ditt svar och att Du fördelar alla 100 poängen men inte mer än 100 poäng.

Den byggda kulturmiljön...

- | | Poäng |
|---|--------------|
| <input type="checkbox"/> berättar om samhället i äldre tider och hur människor levde förr | _____ |
| <input type="checkbox"/> har en högre konstnärlig och arkitektonisk kvalitet än det som byggs idag | _____ |
| <input type="checkbox"/> skapar hemkänsla och ger trygghet för människor | _____ |
| <input type="checkbox"/> lockar turister och besökare och bidrar till att människor flyttar in från andra orter | _____ |

Summa: 100 poäng

I Arboga...

...fick deltagarna prioritera tre av tio olika åtgärder som de ansåg att kommunen skulle satsa på om den kommunala ekonomin förbättrades.

Idag är de flesta kommuners ekonomi ansträngd. Anta att ekonomin i Arboga kommun förbättras de kommande åren. Vad tycker Du att kommunen i första hand ska satsa nya resurser på?

Välj mellan alternativen nedan och markera de tre som Du tycker är viktigast.

Jag tycker att kommunen främst ska:

- förbättra kollektivtrafiken
- göra det lättare för företag att etablera sig i Arboga
- öka stödet till ungdomsverksamheter
- sänka kommunalskatten

...fick de svarande ange i vilken utsträckning olika påståenden stämde eller inte stämde med deras uppfattning. Det var också möjligt att markera svarsalternativet "vet ej/ingen uppfattning".

Hur väl stämmer följande påståenden med Din uppfattning?

Gör ett kryss på varje rad.

Medeltidsdagarna...	Stämmer inte alls	Stämmer ganska dåligt	Stämmer ganska bra	Stämmer helt	Vet ej/ ingen uppfattning
vänder sig främst till Arbogabor.....	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
vänder sig främst till turister.....	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
tränger bort Arbogabor från centrum	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

Se vidare bilaga 1: Enkätformulär – Ditt Arboga

Kartor, bilder och text

I undersökningar som handlar om den fysiska miljön och planeringen kan med fördel olika typer av skriftlig information förmedlas i enkätformuläret liksom kartor och bilder användas. Det är dock viktigt att informationen förmedlas så neutralt som möjligt så att den inte styr de svarande i en viss riktning i efterföljande frågor. Olika människor har till exempel skiftande förmåga att läsa kartor. Det kan vara nödvändigt att namnge gator, områden och annat på kartorna för att hjälpa deltagarna att orientera sig. Text och kartsymboler påverkar dock läsningen av kartorna genom att särskilt uppmärksamma vissa aspekter eller delar av stadsmiljön. Risken är att det kan ha en styrande effekt och utformning av kartor måste därför vara föremål för noggrant övervägande.

Kartor kan också användas genom att deltagarna får avge sitt svar direkt på kartan, till exempel genom att ringa in något som efterfrågas. Kartsvaren kan sedan hanteras och analyseras med hjälp av GIS-program.

Frågor där svaren ska lämnas genom markering på en karta kan till exempel avse var man helst vill bo, områden där man tycker om att tillbringa sin fritid, platser där man brukar stämma möte med andra och/eller områden som man helt enkelt bara tycker om. Frågorna kan på så sätt formuleras – mer eller mindre – i syfte att identifiera olika typer av värden (direkt eller indirekt bruksvärde, optionsvärde, existensvärde) som kan förknippas med medborgarnas direkta och indirekta användning av stadsmiljön. Varje enskilt svar, till exempel ett inringat område, är ett uttryck för den enskildes intresse. När den enskildes svar överlappar med många andras svar kan det tolkas som ett gemensamt intresse för den berörda miljön. Motiven bakom varje enskilt svar kan skilja sig åt, men sammantaget ger alla svar grund för att tolka aspekter och delar av stadsmiljön som en kollektiv nytthet eller som en infrastruktur.

I Arboga...

... användes information och frågor om pågående exploatering i ett centralt kvarter som introduktion till flera frågor om inflytande och medborgardeltagande i planeringen.

Några frågor i anslutning till Örtagården

I centrala Arboga, intill Ahllöfsparken, byggs ett nytt stadskvarter som kallas Örtagården (se ring på karta). Det omfattar 24 hyreslägenheter som vänder sig till människor 55 år eller äldre (s.k. seniorboende). Avsikten är att erbjuda Arbogas seniorer ett bekvämt och centralt boende i lägenhet och på så sätt frigöra t.ex. villor för barnfamiljer. Inflyttning till Örtagården ska ske våren 2007.

Örtagården byggs av företaget SeBo (Seniorbostäder i Arboga AB) som ägs av Arboga kommun och byggnadsfirman Lund AB. Tanken är att SeBo ska tillhandahålla seniorbostäder inom Arboga kommun, samt utveckla Arboga som en attraktiv och efterfrågad bostadsort.



Se vidare bilaga 1: Enkätformulär – Ditt Arboga

I Arboga...

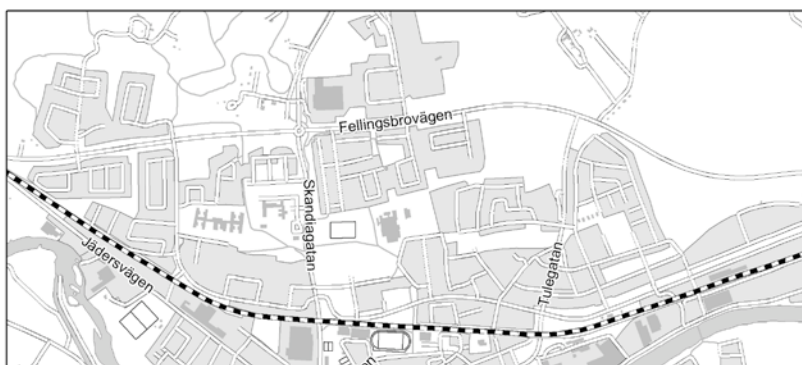
... användes kartor i flera frågor. Exempelvis fick deltagarna i undersökningen markera ett område i tätorten som de särskilt tycker om.

Frågor om vad Du uppskattar i Arboga tätort

22. Finns det något område i Arboga tätort som Du särskilt tycker om?

Markera på kartan nedan genom att ringa in ett område som Du särskilt tycker om. Området kan vara stort eller litet, gammalt eller nytt. Det är viktigt att Du bara ringar in ett område, även om det finns fler områden som Du skulle vilja ringa in.

Om Du inte har någon uppfattning i frågan, markera det här och gå till fråga 29.



Se vidare bilaga 1: Enkätformulär – Ditt Arboga

I Arboga...

... genomfördes en pilotundersökning med tio medverkande som fick ett utkast av enkätformuläret hemskickat efter överenskommelse. Enskilda intervjuer gjordes per telefon efter det att testgruppen fyllt i formuläret. I intervjuerna diskuterades formulärets anvisningar, längd, språk och specifika frågor. Frågor ställdes också om formuläret uppfattades som intressant och engagerande att fylla i. Med utgångspunkt i de synpunkter som kom fram i pilotstudien bearbetades enkätformuläret slutgiltigt. Som tack för testgruppens medverkan fick de varsin biocheck.

Pilotstudie

När ett första utkast av enkätformuläret är färdigt bör en pilotstudie genomföras. Formuläret testas på en begränsad grupp av medborgare och ger underlag för att bearbeta det innan det skickas ut. Syftet med pilotstudien är att stämma av att formuläret och frågor fungerar och uppfattas på det sätt som är avsett. Testgruppen kan begränsas till cirka tio personer och bör omfatta både män och kvinnor i olika åldrar. De bör ha varierande bakgrund och inte minst bo i olika delar av staden eller kommunen. Testformuläret fylls i enskilt och därefter genomförs intervjuer med testgruppen.

Urval av respondenter

Vilka som ska delta i undersökningen är beroende av syfte och avgränsning. Totalundersökning innebär att alla berörda tillfrågas och det kan vara aktuellt om en mindre grupp av medborgare är föremål för undersökning, till exempel en viss ålderskategori i ett givet område. Om en större grupp berörs är det dock nödvändigt att göra ett urval, eftersom datamängden annars skulle bli ohanterlig. Som tumregel är tusen personer ett rimligt urval eller stickprov, oavsett storlek på populationen, det vill säga den berörda gruppen. Om ett stickprov är aktuellt bör det baseras på ett slumpmässigt urval. Det ger en grund för att i analysen generalisera undersökningens resultat från stickprovet till populationen. Det kan av olika skäl vara lämpligt att avgränsa undersökningsspopulationen och därmed även stickprovet till ett åldersintervall (till exempel 16-74 år) som inte omfattar de yngsta och de äldsta medborgarna.

Enkätutskick

I utskicket ska ingå, förutom själva enkätformuläret, ett introduktionsbrev och ett svarskuvert med returadress förtryckt och portot betalt. I introduktionsbrevet förklaras och beskrivs syftet med undersökningen och redovisas hur resultaten kommer att användas. Det bör framgå att varje deltagares svar hanteras konfidentiellt och att det inte kommer att vara möjligt att utläsa vem som har svarat vad i efterhand. Enkätformulären bör märkas med ett löpnummer så att de som har svarat kan prickas av och så att påminnelser inte skickas ut i onödan (se vidare Påminnelser nedan). Löpnumret klipps bort när formuläret har returnerats och det anonymiseras på så sätt. I brevet bör även framgå att deltagande är frivilligt, samtidigt som det uppmuntras på olika sätt. Kontaktuppgifter till den som ansvarar för undersökningen och till den som kan svara på frågor ska framgå tydligt av både brev och formulär. Det introduktionsbrev som användes i Arboga finns i bilaga 2.

I Arboga...

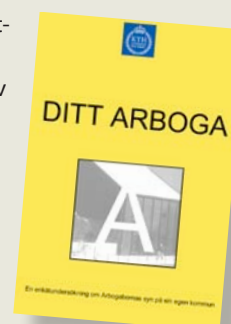
... gjordes urvalet från Arboga kommuns förteckning över den egna befolkningen. En fil med 9 576 personer i åldrarna 16-74 år sorterades i åldersordning. Var tionde person valdes med ett slumpmässigt startnummer mellan 1 och 10, vilket gav ett stickprov på 958 personer. De som av olika orsaker inte kunde delta i undersökningen och därmed inte borde ha ingått i urvalet sorterades bort. Sammanlagt sorterades 10 personer bort vilket gav ett reellt urval på 948 personer (se tabell).

Stickprov och reellt urval

958	Urval (stickprov)
2	Skyddad adress
2	Felaktig adress
5	Förhindrad att delta/borde ej ha ingått i urvalet
1	Ingick i pilotundersökning
948	Reellt urval

I Arboga...

...skickades enkätformuläret ut en onsdag i mitten av november 2006. Undersökningen kallades "Ditt Arboga" och fick en bild och ett gult omslag som kännetecken.



Totalt skickades tre påminnelser ut med en veckas mellanrum. Den första och tredje bestod av ett kort med undersökningens kännetecken. Med den andra påminnelsen skickades ett nytt enkätformulär ut. De som på olika sätt meddelade att de inte ville delta i undersökningen fick inga påminnelser.

Utskick under sommaren eller i anslutning till ledigheter bör undvikas, eftersom det påverkar deltagande negativt. Över huvud taget ska så mycket som möjligt göras för att underlätta deltagande i undersökningen. Utskick kan till exempel göras i mitten av veckan så att de som ska delta får formuläret före helgen och på så sätt kan ta tid i anspråk för att fylla i formuläret under helgen. Om formuläret kommer i början av veckan finns risk att det läggs åt sidan och glöms bort, eftersom de flesta människor har mindre tid under vardagarna.

Påminnelser

Det kan inte förväntas att alla svarar omgående och det kan därför behövas påminnelser. De bör inte skickas ut för snabbt, utan rimlig tid ges för att fylla i och returnera formuläret. Samtidigt bör påminnelse inte skickas så sent att de som har tillfrågats om deltagande hinner glömma bort undersökningen.

Påminnelser kan förslagsvis skickas med en veckas mellanrum. Den första påminnelsen kan bestå av ett enkelt kort eller brev. Den andra påminnelsen bör omfatta ett nytt formulär och svarskuvert samt en kopia av introduktionsbrevet, eftersom många som inte svarat efter två veckor sannolikt inte har kvar detta. Därefter kan det vara aktuellt med en tredje påminnelse med kort eller brev. Det är sällan meningsfullt att skicka ut fler än tre påminnelser. Ytterligare påminnelser påverkar deltagandet bara marginellt och det är bättre att lägga resurser på en analys av dem som inte har svarat för att säkerställa undersökningens resultat (se Bortfallsanalys nedan).

Bortfallsanalys

Det kan inte förväntas att alla som får enkätformuläret hemskickat också väljer att delta i undersökningen. En förhållandevis stor andel kommer sannolikt att avstå från deltagande av olika skäl. Bortfall är alltid en källa till osäkerhet och genomförande av en bortfallsanalys bör därför förberedas redan i samband med att undersökningen planeras och enkätformuläret konstrueras. Syftet med bortfallsanalysen är att försäkra sig om att de som har valt att inte delta inte skiljer sig på ett systematiskt sätt från dem som deltagit. Bortfallsanalysen omfattar således jämförelser mellan "svarsgruppen" och "bortfallsgruppen". Jämförelser kan dels göras med avseende på kända variabler som kön och bostadens lokalisering. Därutöver måste data avseende "bortfallsgruppen" samlas in för att kunna jämföras med "svarsgruppen".

En möjlighet är att genom en telefonundersökning ställa ett urval av formulärets frågor till ett stickprov från den grupp som valt att inte svara. Frågor för bortfallsanalysen måste fungera även i telefonintervjuer och därför anpassa redan i samband med att enkätundersökningen förbereds. På detta sätt kan

”svarsgruppen” och ”bortfallsgruppen” jämföras huruvida deras uppfattningar och värderingar skiljer sig åt i olika avseenden. Ju mer de två gruppernas svar överensstämmer med varandra desto tillförlitligare är resultaten i den egentliga undersökningen. Om grupperna skiljer sig åt i för stor utsträckning minskar förutsättningarna för att generalisera resultaten till hela populationen.

I Arboga...

...var antalet personer som deltog i undersökningen 578, vilket ger en svarsfrekvens på 61 procent. Om personer som aktivt meddelade att de inte ville delta i undersökningen räknas in i gruppen svarande uppgår svarsgruppen till 595 personer och svarsfrekvensen till 63 procent. Det betyder att 353 personer eller 37 procent av de som ingick i urvalet av olika skäl har avstått från att delta i undersökningen utan att meddela detta.

Antal returnerade formulär och bortfall

948	Reellt urval
576	Korrekt ifyllda formulär
2	Korrekt ifyllda formulär som avidentifierats innan retur
17	Antal som aktivt meddelat att de avstår från att delta
353	Bortfall (ej avhörda)

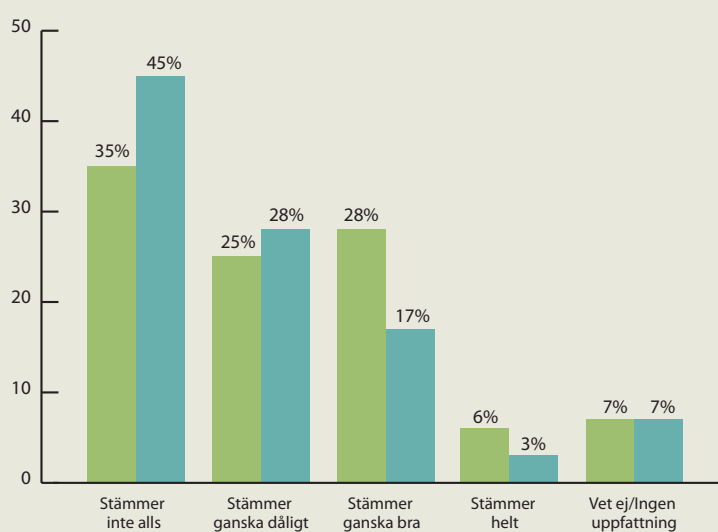
... genomfördes en telefonundersökning av bortfallsgruppen i januari 2007. Var fjärde person valdes slumpmässigt ut, vilket gav ett urval på 89 personer. Telefonnummer hittades till 63 personer varav det etablerades kontakt med 43 personer. Av dessa var det 29 som deltog i telefonundersökningen. Sju frågor i enkätformuläret anpassades för telefonintervjuer. Avslutningsvis ställdes en fråga om varför de valt att inte delta i undersökningen (se tabell nedan).

Motiv för att inte delta i enkätundersökningen

Motiv	Andel (%)
Tidsbrist	27
Glömska/slarv	27
Brukar inte svara på enkäter	16
Formuläret för omfattande/detaljerat	10
Annan orsak	20
Summa	100

I Arboga...

... följer svarsgruppens och bortfallsgruppens svar och ställningstaganden samma mönster i frågor där så kan förväntas. Det finns inga skäl att tro att svarsgruppen inte är representativ för hela den grupp som bjöds in att delta i undersökningen. Därmed finns även skäl att anta att resultaten också representerar populationen, det vill säga Arbogas invånare.



Exempel från bortfallsanalysen: Jämförelse mellan svarsgrupp och bortfallsgrupp med avseende på påståendet "Medeltidsdagarna vänder sig främst till Arbogabor".

■ Svarsgrupp ■ Bortfallsgrupp

Analys av resultat

De returnerade enkätformulären och de ingående svaren på enskilda frågor registreras i en databas. Det kan vara en ganska omfattande uppgift och måste ske med noggrannhet och på ett systematiskt sätt. Det gäller inte minst så att felaktigheter (som alltid uppstår vid registreringen) kan spåras och korrigeras. Det är lämpligt att använda ett särskilt statistikprogram för att underlätta analyser. Svar på kartor, till exempel inringade områden, kan registreras digitalt med ett GIS-program på ett sådant sätt att svaren på kartfrågorna kan kopplas ihop med övriga svar.

Normalt blir databasen omfattande och antalet möjliga analyser många. Förutom resultat avseende hela svarsgruppen på varje enskild fråga kan finnas anledning att analysera resultaten med utgångspunkt i valda förklaringsvariabler. Mycket värdefull information kan erhållas med förhållandevis enkla

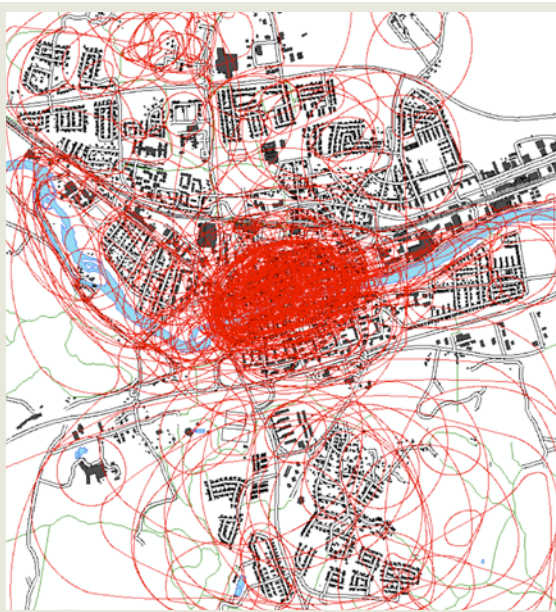
statistiska analyser. Analyserna kan till exempel gälla skillnader mellan män och kvinnor, mellan unga och gamla, liksom med avseende på var de svarandes egna bostad ligger. Endast statistiskt signifikanta skillnader bör ligga till grund för mer långtgående slutsatser.

Normalt syftar enkätundersökningar till att bekräfta eller förkasta hypoteser om skillnader mellan olika grupper av svarande där socioekonomiska och rumsliga variabler kan förklara skillnaderna. I detta sammanhang är avsaknaden av skillnader mellan olika grupper av minst lika stort intresse, eftersom det kan bekräfta en hypotes om stadsmiljöns kollektiva egenskaper. Stor överensstämmelse mellan olika grupper i uppfattningar och värderingar av kvaliteter i stadsmiljön visar på stadsmiljöns kollektiva nytta och infrastrukturella egenskaper.

I Arboga...

...var ett syfte med postenkäten att undersöka hur boende i hela kommunen värderar och använder stadsmiljön.

...framträder stadskärnan som mycket viktig och uppskattad. Några signifikanta skillnader har inte påvisats mellan olika grupper av medborgare. På kartan redovisas alla svar på en fråga om vilket område i tätorten som särskilt uppskattas. Varje enskild röd ring motsvarar bara en persons uppfattning och värdering. Ringar som överlappar varandra ger däremot grund för att tolka stadskärnan som en viktig gemensam angelägenhet, det vill säga som en kollektiv nyttighet.



I Arboga...

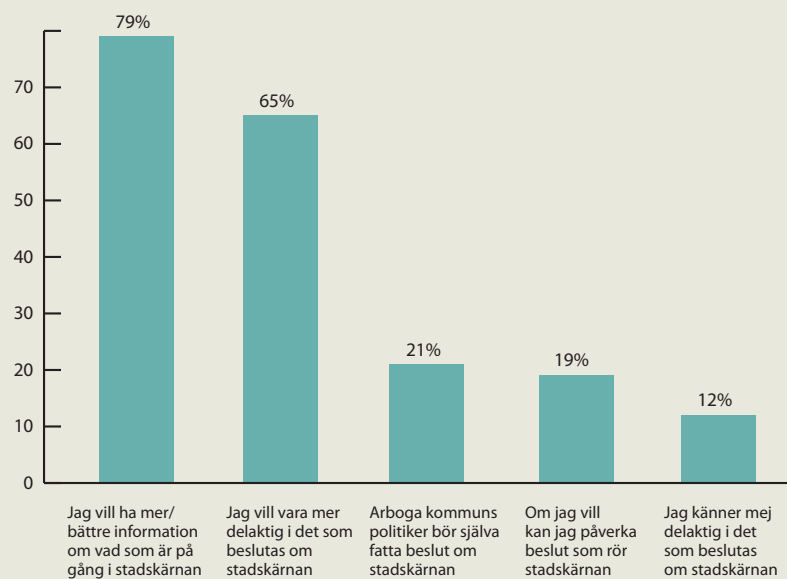
...är tre platser i stadskärnan särskilt viktiga mötesplatser enligt undersökningen: Stora torget, Nytorget och Järnvägsstationen.



I Arboga...

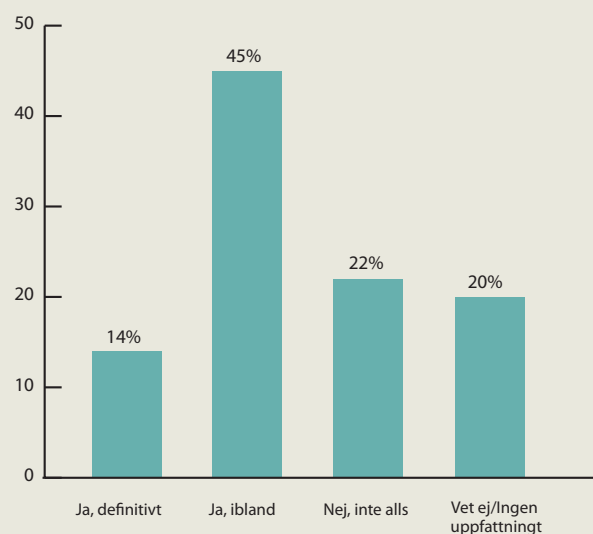
...var ett andra syfte med postenkäten att undersöka om och hur medborgarna vill delta i den kommunala planeringen.

...visar undersökningen att få medborgare känner sig delaktiga och att få upplever att de kan påverka beslut om stads kärnan.



Andelar som instämmer i olika påståenden om deltagande och inflytande.

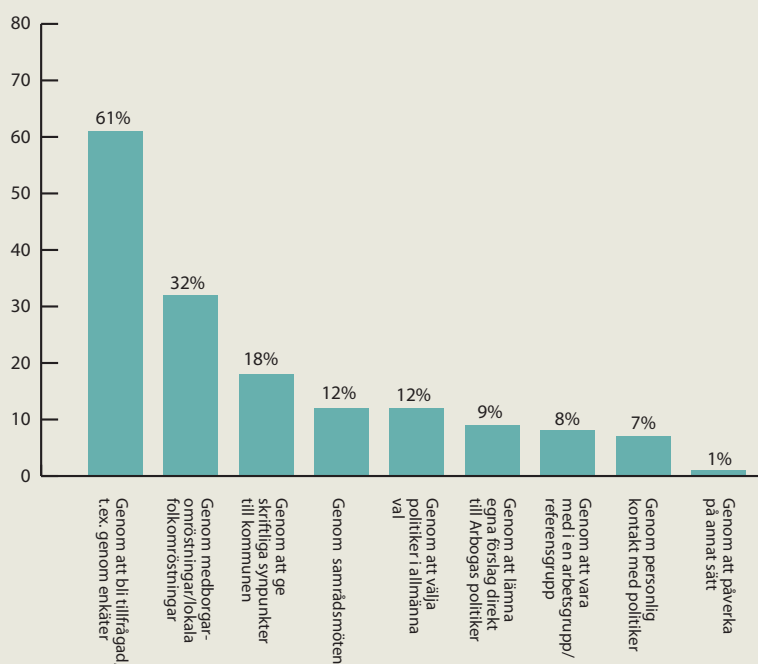
...är det knappt två tredjedelar som säger att de, åtminstone ibland, vill vara med och påverka planering och byggande i Arboga kommun.



Andelar som vill vara med och påverka planering och byggande i Arboga kommun.

I Arboga...

...föredrog medborgarna distanserade former av deltagande som enkäter och folkomröstningar före traditionella former som samrådsmöten och direktkontakt med politiker.



Andelar som prioriterar olika former för att påverka planering och byggande i Arboga kommun.

Uppföljning

När resultaten från enkätundersökningen har sammanställts kan det vara lämpligt att på olika sätt följa upp undersökningen genom att diskutera resultaten i en vidare grupp. Det kan handla om informationsmöten, workshops och att i övrigt tillgängliggöra resultaten, till exempel på en webbplats.

Syftet med dessa aktiviteter är att tolka resultaten och att fördjupa svaren på frågan ”varför” resultaten ser ut som de gör. Resultaten från undersökningen fungerar på så sätt som underlag för fortsatta diskussioner med medborgarna. Det är då viktigt att redovisa resultaten på ett sådant sätt att de är lätta att förstå och enkla att ta till sig.

I Arboga...

... genomfördes ett medborgar-
möte hösten 2007 där resultat från
undersökningen redovisades och
diskuterades med ett tjugotal per-
soner. Resultaten och mötet upp-
märksammades i lokaltidningen.



I Arboga...

... användes resultaten i samband
med att politiker och tjänstemän
fanns på plats i centrum under en
vecka i oktober för att ta del av
kommuninvånarnas synpunkter på
den översiktliga planeringen.

*"ÖP-stuga" på torget – en mötesplats för
medborgare, tjänstemän och politiker.
Foto: Anna Lina Nordquist.*



Slutsatser

Undersökningens resultat ger ett viktigt underlag för framtida planering genom att medborgarnas värderingar och uppfattningar synliggörs och uppmärksammas på ett systematiskt sätt. Identifiering av stadsmiljöns kollektiva egenskaper visar på kvaliteter och värden som bör beaktas vid framtida åtgärder i stadsmiljön. Det indikerar inte minst när det är särskilt viktigt att involvera en bredare grupp av medborgare i den detaljerade planeringen, oavsett om det handlar om bevarande, förnyelse eller förändring av den gemensamma stadsmiljön.

5. Avslutning

Frågan om medborgardeltagande framträder idag som en minst lika viktig fråga för planering och utveckling som någonsin förr. Trots att många olika metoder och angreppssätt har utvecklats och diskuterats de senaste fyrtio åren kvarstår den övergripande frågan om hur medborgarnas deltagande i planeringen ska organiseras. Resonemangen i denna rapport har primärt inriktats mot hur medborgarna använder och värderar stadsmiljön tolkad som en kulturmiljö och hur kunskap om detta kan fungera som ett underlag i planeringen. Rapporten diskuterar ett kvantitativt angreppssätt på medborgardeltagande. Angreppssättet har testats i full skala genom en postenkät ställd till boende i Arboga kommun. Genom att i kvantitativ mening summera enskilda personers svar på olika frågor tolkas egenskaper i stadsmiljön och olika delar av staden som kollektiva nyttigheter, det vill säga som gemensamma angelägenheter för många medborgare.

En början
– inte slutet!



*"Vill du vara med och rusta macken?" Medborgerligt engagemang i Lunger i Arboga kommun.
Foto: Krister Olsson.*

Det diskuterade angreppssätt syftar inte till att ersätta andra, mer traditionella, metoder för medborgardeltagande. Snarare ska det ses som ett komplement som ger underlag för att identifiera stadsmiljöns kollektiva egenskaper och medborgarnas gemensamma uppfattningar i övrigt avseende stadens kvaliteter och värden. Arbetssättet är tänkt att tillämpas i anslutning till kommunal översiktlig planering och ingå som en av många planeringsaktiviteter i en inventeringsfas. Det huvudsakliga syftet är att ta fram ett kvantitativt kunskapsunderlag om medborgarnas uppfattning, användning och värdering av olika kvaliteter i stadsmiljön. Det baseras på medborgarnas erfarenheter snarare än på expertkunskap.

Det systematiska arbetssättet resulterar i ett kunskapsunderlag om stadsmiljöns kollektiva egenskaper och andra frågor ur ett medborgarperspektiv som annars inte skulle vara tillgängliga. Det kan, liksom andra översiktliga kunskapsunderlag, fungera som en utgångspunkt för att formulera den översiktliga planeringens inriktning. I syfte att erhålla en djupare förståelse för vilka bakomliggande motiv som bygger upp det gemensamma intresset behövs dock kompletterande undersökningar. Det är med andra ord inte slutpunkten i en dialog med medborgarna. Det kan ses som ett första steg som följs av andra aktiviteter där medborgarna involveras på olika sätt i både den översiktliga och detaljerade planeringen.

Litteratur

- Allison, G. et al. 1996. *The Value of Conservation?* English Heritage, London.
- Ashworth, J. och Voogd, H. 1990. *Selling the City: marketing approaches in public sector urban planning.* Belhaven Press, London.
- Baer, N. S. och Snickars, F. (red.) 2001. *Rational Decision-Making in the Preservation of Cultural Property.* dahlem university press, Berlin.
- Bohm, K. 1985. *Med- och motborgare i stadsplaneringen. En historia om medborgardeltagandets villkor.* Liber/Byggforskningsrådet, Stockholm.
- Boverket. 2006. *Lär känna din ort! – metoder att analysera orter och stadsdelar.* Boverket, Karlskrona.
- Cars, G., Olsson, K. och Snickars, F. 1996. *Kulturmiljö på spel.* Riksantikvarieämbetet, Stockholm.
- Coccosis, H. och Nijkamp, P. (red.) 1995. *Planning for Our Cultural Heritage.* Avebury, Aldershot.
- Creighton, J. L. 2005. *The Public Participation Handbook.* John Wiley & Sons, San Francisco.
- Dahmström, K. 1996. *Från datainsamling till rapport – att göra en statistisk undersökning.* Studentlitteratur, Lund.
- De La Torre, M. (red.) 2002. *Assessing the Values of Cultural Heritage,* The Getty Conservation institute, Los Angeles.
- Ejlertsson, G. 2005. *Enkäten i praktiken. En handbok i enkätmetodik.* Studentlitteratur, Lund.
- Hayden, D. 1995. *The Power of Place. Urban Landscapes as Public History.* MIT Press, Cambridge, Massachusetts.
- Healey, P. 1997. *Collaborative Planning. Shaping Places in Fragmented Societies.* Macmillan Press, London.
- Hutter, M. och Rizzo, I. (red.) 1997. *Economic Perspectives on Cultural Heritage.* Macmillan Press, London.
- Johansson, B. och Snickars, F. 1992. *Infrastruktur. Byggsektorn i kunskaps-samhället.* Byggforskningsrådet, Stockholm.
- Khakee, A. 2006. *Medborgardeltagande i samhällsplanering.* Ingår i Blücher, G. och Graninger, G. (red.) *Planering med nya förutsättningar: Ny lagstiftning. Nya värderingar.* Linköping University Electronic Press. Linköping.

- Lynch, K. 1960. *The Image of the City*. MIT Press, Cambridge, Massachusetts.
- Mason, R. 2005. *Economics and Historic Preservation: A Guide and Review of the Literature*. The Brooking Institution, Washington DC.
- Navrud, S. och Ready, R. C. (red.) 2002. *Valuing Cultural Heritage. Applying Environmental Valuation Techniques to Historic Buildings, Monuments and Artifacts*. Edward Elgar, Cheltenham, UK, Northampton, MA, USA.
- Nilsson, T. 2005. *Till vilken nytta? Om det lokala politiska deltagandets karaktär, komplexitet och konsekvenser*. Lunds universitet, Lund.
- Olsson, K och Snickars, F. 2002. Medborgarperspektiv i kulturmiljöplaneringen – fallstudie Umeå. Ingår i Blücher, G. och Graninger, G. (red.) *Hur djup är kulturens brunn?*. Vadstena forum och Linköpings universitet, Linköping.
- Olsson, K. 2003. *Från bevarande till skapande av värde. Kulturmiljövården i kunskapssamhället*. KTH, Stockholm.
- Olsson, K. 2004. Kulturmiljövården och medborgarna. Nya planeringsförutsättningar i kunskapssamhället. *PLAN*, nr 1 – 2004.
- Olsson, K. 2007. Utmaningar i arbetet med platsmarknadsföring. Kulturmiljön i den postindustriella samhällsutvecklingen. Ingår i Molin, T. och Paju, M. (red.) *Industrihistoriska kulturarv i regional utveckling – sociala och ekonomiska aspekter*. Riksantikvarieämbetet, Stockholm.
- Olsson, K. 2008. Citizen Input in Urban Heritage Management and Planning – A quantitative approach to citizen participation. Ingår i *Town Planning Review*, 79 (4) 2008, pp. 371–394.
- Olsson, K. 2008. Heritage management in urban development planning. Ingår i Haas, T (red.) *New Urbanism & Beyond: Contemporary and Future Trends in Urban Design*. Rizzoli, New York.
- Olsson, K. 2010. Cultural Heritage as a Resource in Place Marketing. Ingår i Mälkki, M. och Schmidt-Thomé, K. (red.) *Integrating Aims. Built Heritage in Social and Economic Development*. Aalto University, Espoo.
- Olsson, K. and Berglund, E. 2009. City marketing: the role of the citizens. Ingår i Nyseth, T. och Viken, A. (red.) *Place Reinvention: Northern Perspectives*. Ashgate, Farnham.
- Olsson, K. och Berglund, E. 2008. *Företag, kulturmiljö och planering. Resultat och lärdomar av en explorativ studie i Arboga*. KTH, Stockholm. Opublicerad arbetsrapport.
- Olsson, K., Löfvenberg, M. och Snickars, F. 2002. *Att skapa värden. Natur- och kulturmiljövårdens roll i kunskapssamhället*. Riksantikvarieämbetet, Stockholm.

- Schibbye, B. och Pålstam, Y. 2002. *Landskap i fokus – utvärdering av metoder för landskapsanalys*. Riksantikvarieämbetet, Stockholm.
- Skantze, A. 2000. *Den levda miljön*. KTH, Stockholm.
- Sternudd, C. 2007. *Bilder av småstaden – om estetisk värdering av en stadstyp*. Lunds universitet, Lund.
- Trost, J. 1994. *Enkätboken*. Studentlitteratur, Lund.
- Wärneryd, B. (red.) 1993. *Att fråga. Om frågekonstruktion vid intervjuundersökningar och postenkäter*. Statistiska centralbyrån, Örebro.

Bilaga 1



Löpnummer:

DITT ARBOGA



En enkätundersökning om Arbogabornas syn på sin egen kommun

Anvisningar för att fylla i formuläret

- I detta **frågeformulär** ställs många olika frågor om vad Du som bor i Arboga tycker om Din stad/kommun. Bland annat ställs frågor om hur Du använder Arbogas bebyggelsemiljöer, vad Du tycker om dem, och i vilken utsträckning Du deltar i aktiviteter som t.ex. medeltidsdagarna. I frågeformuläret ställs också frågor om Dig själv, Dina intressen och Din bakgrund. Det görs för att vi ska kunna belysa den genomsnittlige Arbogabons inställning till Arboga.
- Alla svar behandlas **konfidentiellt**. Resultatet av denna undersökning kommer i första hand att presenteras statistiskt genom tabeller, diagram och översiktliga kartor. Det kommer inte att vara möjligt att i efterhand se vad enskilda personer har svarat.
- Det finns flera olika **kartor** i formuläret. Tanken är att Du ska ge vissa av Dina svar direkt på dessa kartor.
- Det är mycket viktigt att alla frågor besvaras. I flera frågor finns svarsalternativet **vet ej/ingen uppfattning**. Om Du inte vet eller inte har någon uppfattning, markera det alternativet. Tvinga inte Dig själv att ha en uppfattning i alla frågor när Du fyller i frågeformuläret. Det är knappast rimligt att förvänta sig att någon har en uppfattning om allting. Om Du däremot har en klar uppfattning så markera det alternativ som motsvarar Din uppfattning.
- Det finns **anvisningar** till de flesta frågor i *kursiv* stil direkt efter frågan.
- Undersökningen genomförs i samarbete med Arboga kommun och ska tjäna som underlag i kommunens planering.
- Om Du har **frågor** om denna undersökning så kan de ställas till:

Elin Berglund
Samhällsplanering och Miljö
Kungliga Tekniska Högskolan
100 44 Stockholm
Telefon: 08/790 92 45
Fax: 08/790 67 61
e-post: elin.berglund@infra.kth.se

eller

Krister Olsson
Samhällsplanering och Miljö
Kungliga Tekniska Högskolan
100 44 Stockholm
08/790 92 47
08/790 67 61
kristero@infra.kth.se

TACK på förhand för Din medverkan!



ARBOGA KOMMUN

Inledningsvis kommer några frågor om Dig själv

1. Vilket år är Du född?

År 19 _____

2. Är Du kvinna eller man?

Kvinna

Man

3. Hur länge har Du bott i Arboga kommun?

Ange senast sammanhängande period som Du bott i Arboga kommun utan längre avbrott. Med längre avbrott menas 12 månader eller mer.

Jag har alltid bott i Arboga kommun (*Gå till fråga 8.*)

Jag har bott i Arboga kommun i _____ år (*Ange antal år, t.ex. 7 år.*)

Frågor om varför Du flyttade till Arboga kommun

4. Var bodde Du innan Du flyttade till Arboga kommun?

Gör endast ett kryss.

I någon av följande kommuner:

Örebro Lindesberg Stockholm

Kungsör Eskilstuna

Köping Västerås

På annan plats:

I Sverige. I vilken kommun? _____

I Norden, men inte i Sverige

I Europa, men inte i Norden

Utanför Europa

5a. Hur viktiga var följande motiv för Dig när Du flyttade till Arboga kommun?

Gör ett kryss på varje rad.

	Mycket viktigt	Ganska viktigt	Inte särskilt viktigt	Inte alls viktigt	Vet ej/ ingen uppfattning
Jag flyttade för arbete i Arboga.....	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Jag flyttade för arbete i..... närliggande stad	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Jag flyttade för närhet till..... stor arbetsmarknad	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Jag flyttade för studier i Arboga.....	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Jag flyttade för studier i..... närliggande stad	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Jag flyttade för närhet till..... flera större städer	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Jag var medföljande vuxen.....	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Jag var medföljande barn.....	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Jag hade släkt/vänner i Arboga.....	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Jag växte upp i Arboga.....	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Jag fick reklam om/från kommunen....	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

5b. Hur viktiga var följande faktorer för Dig när Du flyttade till Arboga kommun?

Gör ett kryss på varje rad.

	Mycket viktigt	Ganska viktigt	Inte särskilt viktigt	Inte alls viktigt	Vet ej/ ingen uppfattning
Arbogas rykte.....	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Arbogas kommunala service.....	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Arbogas kommersiella service..... (affärer etc.)	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Arbogas utbud av kultur och nöjen....	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Arbogas föreningsliv.....	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Möjligheter till motions- och..... idrottsaktiviteter i Arboga	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Arbogas stadsmiljö och bebyggelse....	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Naturområden i Arboga.....	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Arbogas järnvägsförbindelser.....	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Arbogas vägförbindelser.....	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

6. Vad var viktigast för Din flytt till Arboga kommun?

Välj minst ett och max tre av alternativen i fråga 5a och 5b. Om Du saknar något som Du tycker är viktigare, skriv det istället. Skriv det viktigaste först.

1: _____

2: _____

3: _____

7. Hur fick Du information om Arboga innan Du flyttade dit?

- Vet ej/kommer inte ihåg (Gå till fråga 8.)

Jag fick information genom: (Ange de två viktigaste informationskällorna.)

- familj/vänner/bekanta/släkt
- marknadsföring/reklam från Arboga kommun
- Arboga kommuns webbplats
- arbetsgivare/utbildningsinstitution
- att Arboga har varit omskrivet i tidningar eller omtalat i TV/radio
- att jag/familjen har sommarbostad i Arboga eller i närliggande kommun
- att jag/familjen har besökt Arboga på fritiden/varit på semester i Arboga
- att jag har besökt Arboga i arbetet
- annat sätt, nämligen: _____

En fråga om Arboga idag och i framtiden

8. Idag är de flesta kommuners ekonomi ansträngd. Anta att ekonomin i Arboga kommun förbättras de kommande åren. Vad tycker Du att kommunen i första hand ska satsa nya resurser på?

Välj mellan alternativen nedan och markera de tre som Du tycker är viktigast.

Jag tycker att kommunen främst ska:

- förbättra kollektivtrafiken
- göra det lättare för företag att etablera sig i Arboga
- öka stödet till ungdomsverksamheter
- sänka kommunalskatten
- locka fler att bosätta sig i Arboga
- bygga fler parkeringar i stadskärnan (centrum)
- marknadsföra Arboga för att få fler turister
- bygga en större och mer påkostad sporthall
- öka stödet till kulturverksamheter
- förbättra äldreomsorgen

Frågor i anslutning till Ditt boende

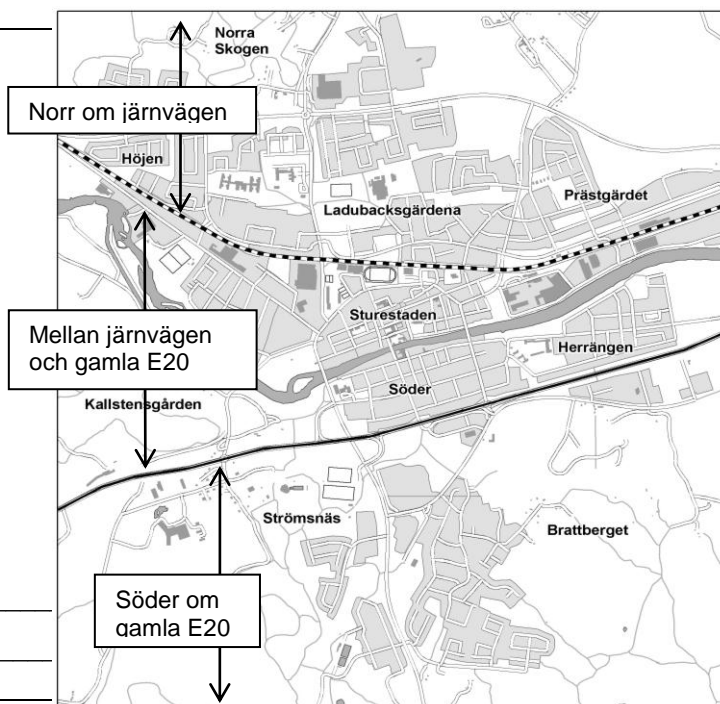
9. Var i Arboga kommun bor Du?

Jag bor i Arboga tätort: (Se kartan.)

- Norr om järnvägen
- Mellan järnvägen och gamla E20
- Söder om gamla E20

Jag bor i annan del av kommunen:

- Medåker
- Götlunda
- Annan del av kommunen, nämligen: _____



10. Om Du fick välja, vilken av följande platser skulle Du helst vilja bo på?

Svara genom att kryssa för ett av svarsalternativen nedan. Det är viktigt att Du bara gör ett kryss, även om det finns fler platser som Du skulle vilja bo på.

- Om Du inte har någon uppfattning i frågan, markera det här och gå till fråga 13.

Jag vill helst vilja bo:

- på den plats där jag redan bor (Gå till fråga 12.)

Jag vill helst bo i Arboga tätort:

- Norr om järnvägen
- Mellan järnvägen och gamla E20
- Söder om gamla E20

Jag vill helst bo i annan del av Arboga kommun:

- Medåker
- Götlunda
- Annan del av Arboga kommun, nämligen: _____

Jag vill helst bo i någon av följande kommuner:

- Örebro Lindesberg Stockholm
- Kungsör Eskilstuna
- Köping Västerås

Jag vill helst bo på annan plats:

- Var? _____

11. Tror Du att Du inom tre år kommer att flytta till den plats Du angav i fråga 10?

- Ja
- Nej
- Vet ej/ingen uppfattning

12. Varför vill Du helst bo på den plats som Du angav i fråga 10?

Skriv minst ett och max tre motiv. Skriv det viktigaste först.

1: _____

2: _____

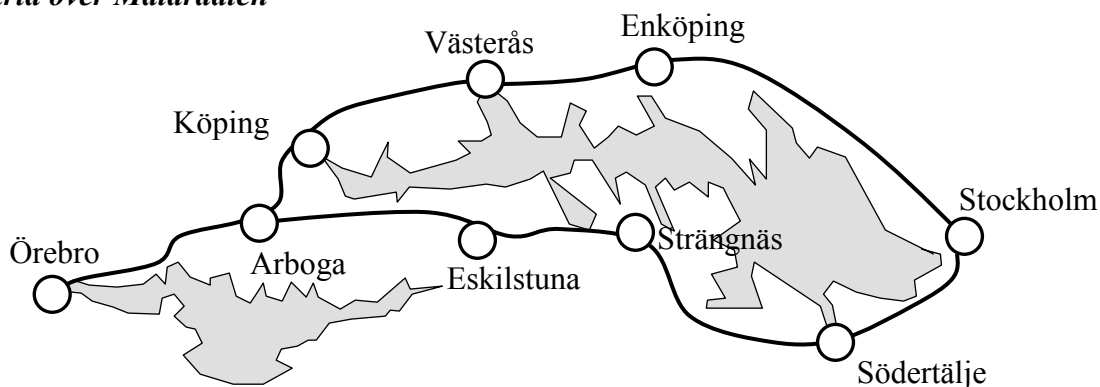
3: _____

13. Hur ofta övernattar Du utanför Arboga kommun, Mälardalen och Sverige?

Gör en uppskattning för de senaste 12 månaderna. Gör ett kryss på varje rad.

<i>Jag övernattar...</i>	I stort sett varje vecka (mer än 45 nätter per år)	Ungefär var annan vecka (25-45 nätter per år)	Ungefär en gång i månaden (12-24 nätter per år)	Ungefär var annan månad (6-11 nätter per år)	Någon gång per år (3-5 nätter per år)	Nästan aldrig (0-2 nätter per år)
utanför Arboga kommun.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
utanför Mälardalen.....	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
utanför Sverige.....	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

Karta över Mälardalen



Frågor i anslutning till Ditt arbete/Dina studier

14. Vilken är Din huvudsakliga sysselsättning? (50 % av heltid eller mer.)

- Jag arbetar/är anställd
- Jag är företagare
- Jag studerar vid gymnasieskola/vuxengymnasium
- Jag studerar vid universitet/högskola
- Jag är föräldraledig eller tjänstledig (Gå till fråga 17.)
- Jag är pensionär (Gå till fråga 17.)
- Annan. Vilken? _____ (Gå till fråga 17.)

15. Var ligger Din arbetsplats/skola?

I Arboga tätort:

- Norr om järnvägen
- Mellan järnvägen och gamla E20
- Söder om gamla E20

I annan del av Arboga kommun:

- Medåker
- Götlunda
- Annan del av Arboga kommun, nämligen: _____

I någon av följande kommuner:

- Örebro Lindesberg Stockholm
- Kungsör Eskilstuna
- Köping Västerås

I annan kommun:

- Vilken? _____

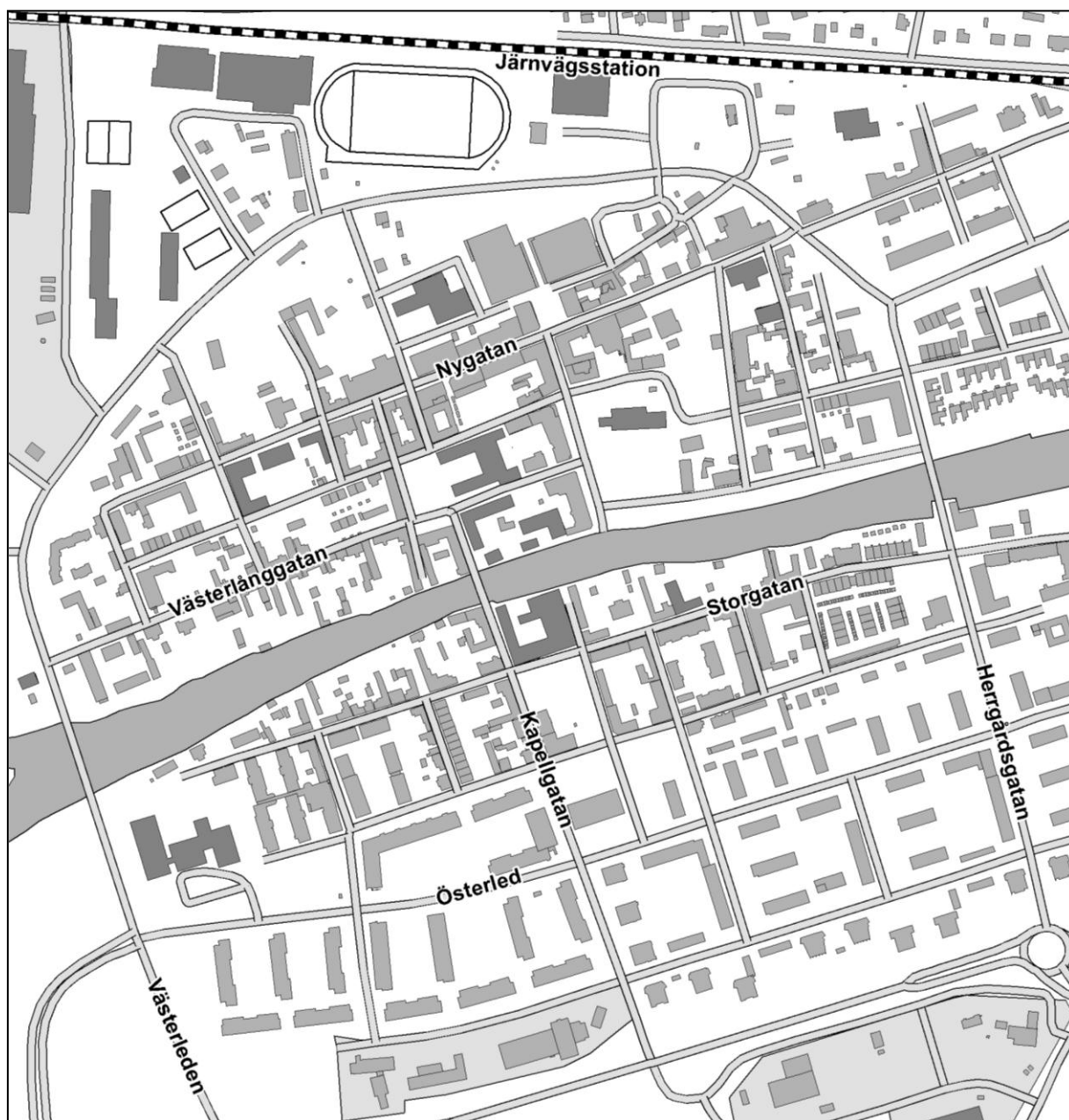
16. Hur ofta har Du i Ditt arbete/Dina studier kontakt med människor som arbetar/studerar på följande platser? (Gör ett kryss på varje rad.)

	I stort sett varje vecka	Ungefär var annan vecka	Ungefär en gång i månaden	Ungefär var annan månad	Någon gång per år	Nästan aldrig
I Mälardalen (utanför..... Arboga kommun)	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
I Sverige (utanför..... Mälardalen)	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Utanför Sverige.....	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

Frågor i anslutning till Din fritid

17. Om Du ska träffa en vän i Arboga stadskärna (centrum), var brukar ni då mötas?
Markera med ett kryss (X) på kartan nedan en plats där Du brukar möta Dina vänner.

Om Du inte har någon uppfattning, markera det här och gå till fråga 19.

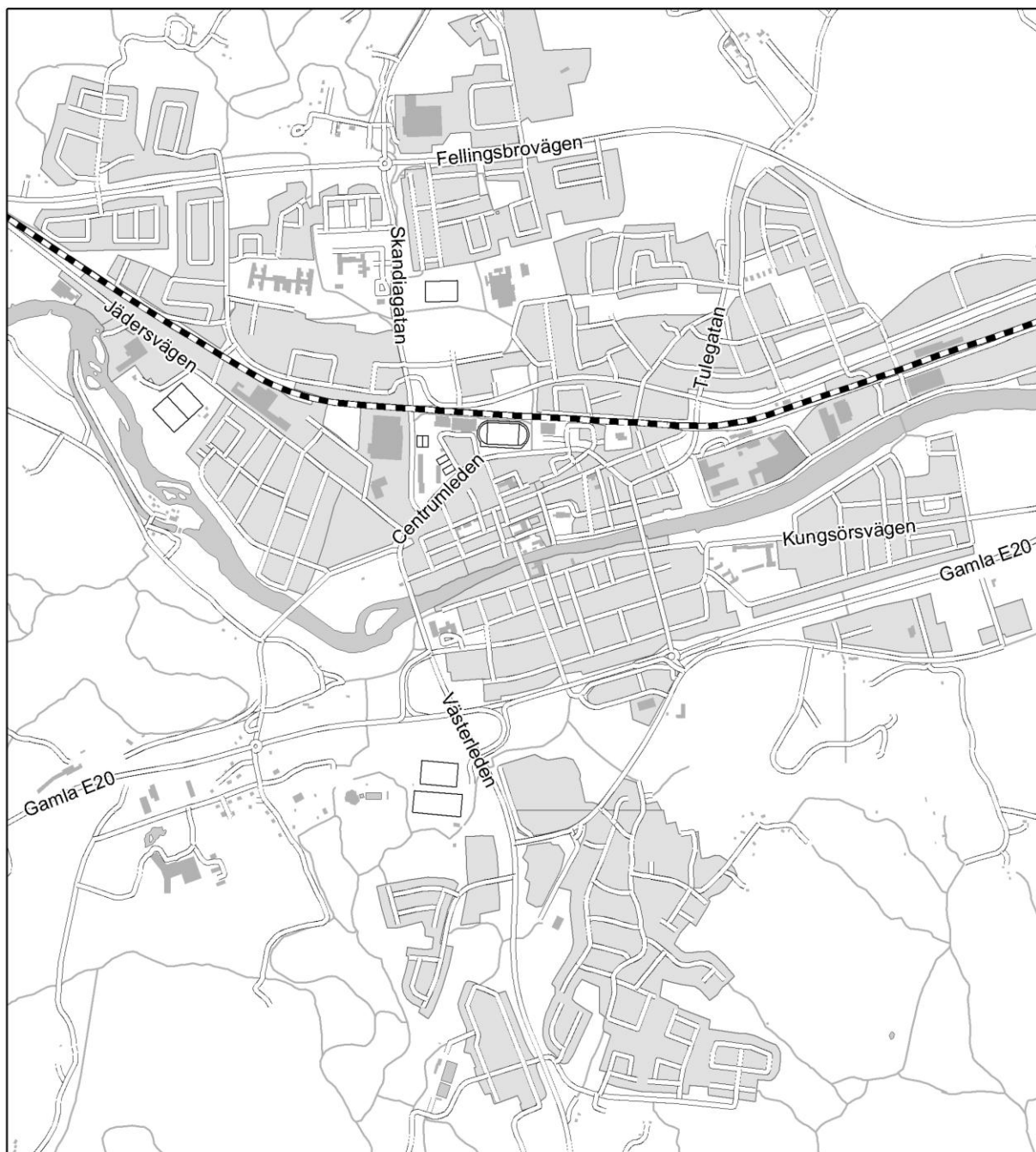


18. Vad gör den plats som Du kryssade för i fråga 17 till en bra mötesplats?

19. Var i Arboga tätort tycker Du särskilt om att promenera?

Rita på kartan nedan en promenadväg som Du särskilt tycker om att gå. Det kan vara en väg för en kort eller lång promenad. Du kan gå vägen ofta eller sällan. Promenaden kan starta och sluta på samma ställe eller på olika ställen. Det är viktigt att Du bara ritar en promenadväg, även om det finns fler vägar som Du tycker om.

- Om Du inte brukar promenera i tätorten, markera det här och gå till fråga 20.
- Om Du inte har någon uppfattning, markera det här och gå till fråga 20.



20. Har Du under de senaste 12 månaderna varit på...?

Svara först "Nej" eller "Ja". Om Du svarar "Ja", markera med kryss alla ställen där Du har varit t.ex. på bio. Gör ett eller flera kryss per rad.

	Nej	Ja, i →	Arboga	Örebro	Annan stad/ort
bio.....	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
teater/musikal.....	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
konsert.....	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
museum/utställning.....	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
bibliotek.....	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
större idrottsevenemang..	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
restaurang.....	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
café/konditori.....	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

21. Har Du under de senaste 12 månaderna handlat...?

Svara först "Nej" eller "Ja". Om Du svarar "Ja", markera med kryss alla ställen där Du t.ex. har handlat böcker. Gör ett eller flera kryss per rad.

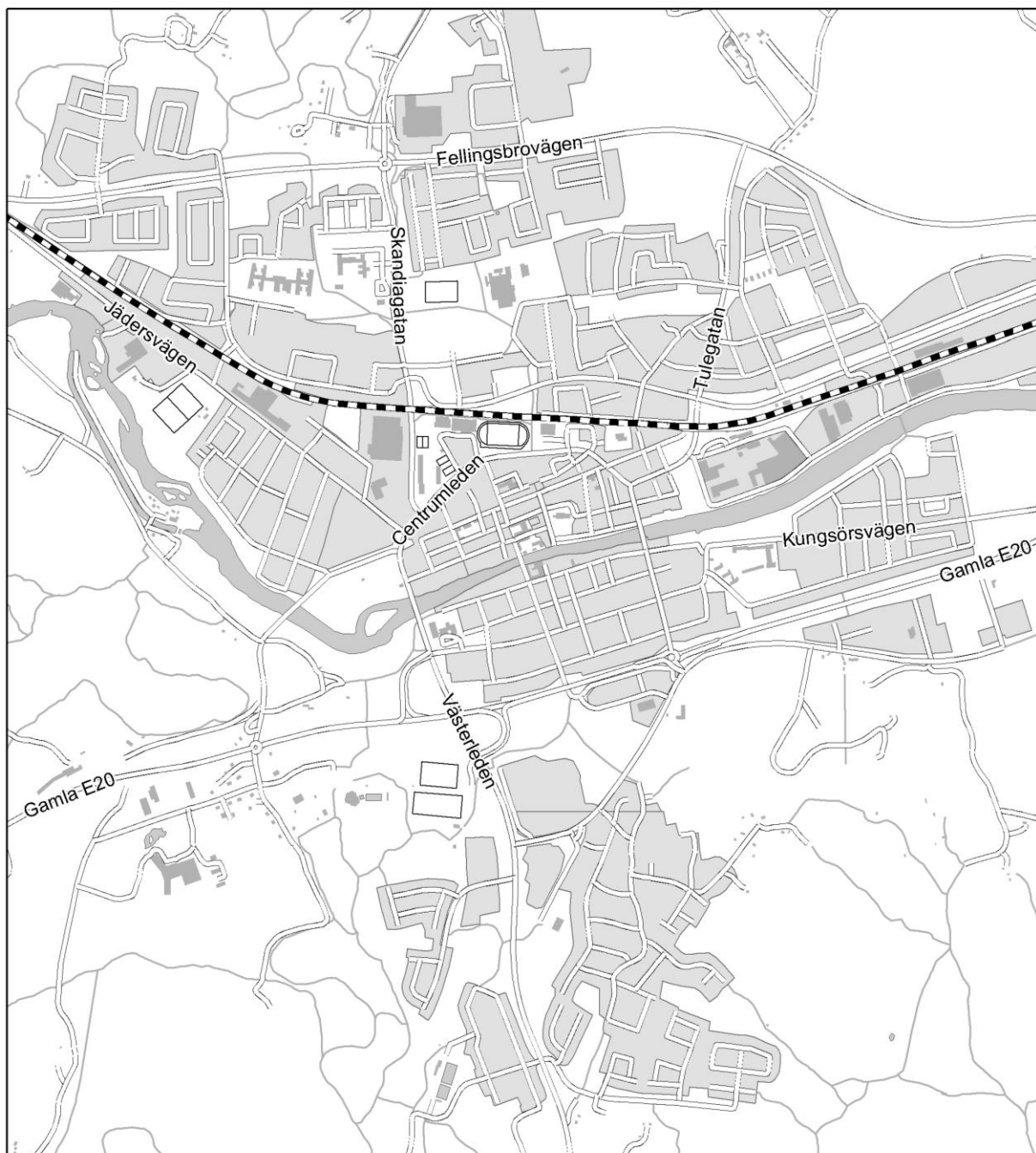
	Nej	Ja, i →	Arboga	Örebro	Annan stad/ort	Internet/postorder
böcker.....	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
CD/DVD-skiva/TV-spel.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
möbler.....	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
heminredning.....	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
vitvaror.....	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
hemelektronik.....	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
trädgårdstillbehör.....	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
kläder.....	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
skor.....	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
matvaror.....	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

Frågor om vad Du uppskattar i Arboga tätort

22. Finns det något område i Arboga tätort som Du särskilt tycker om?

Markera på kartan nedan genom att ringa in ett område som Du särskilt tycker om. Området kan vara stort eller litet, gammalt eller nytt. Det är viktigt att Du bara ringar in ett område, även om det finns fler områden som Du skulle vilja ringa in.

Om Du inte har någon uppfattning i frågan, markera det här och gå till fråga 29.



23. Hur ofta brukar Du besöka området som Du ringade in i fråga 22?

Gör en uppskattning för de senaste 12 månaderna.

- I stort sett varje dag
- I stort sett varje vecka
- I stort sett varje månad
- Någon gång per år
- Nästan aldrig

24. Stämmer följande in på Dig och det område som Du ringade in i fråga 22?

	Ja	Nej
Jag bor i området.....	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Jag har bott i området.....	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Jag arbetar i området.....	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Jag har arbetat i området.....	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

25. Hur väl stämmer följande in på Dig och det område som Du ringade in i fråga 22?

	Stämmer inte alls	Stämmer ganska dåligt	Stämmer ganska bra	Stämmer helt	Vet ej/ ingen upp- fattning
Jag brukar vara i området på fritiden...	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Jag kan enkelt att ta mig till området...	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Jag har personliga minnen..... förknippade med området	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

26. Hur väl tycker Du att följande påståenden stämmer med det område som Du ringade in i fråga 22?

	Stämmer inte alls	Stämmer ganska dåligt	Stämmer ganska bra	Stämmer helt	Vet ej/ ingen upp- fattning
Det är liv och rörelse i området.....	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Det är lugnt och tyst.....	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Det är tryggt.....	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Det är välordnat och enhetligt.....	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Det är rörigt och mångsidigt.....	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

27. Vilken betydelse hade följande kvaliteter för Dig när Du i fråga 22 valde ett område (som Du särskilt tycker om)?

	Mycket viktigt	Ganska viktigt	Inte särskilt viktigt	Inte alls viktigt	Vet ej/ ingen uppfattning
Träd och annan växtlighet.....	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Utbudet av kultur och nöjen.....	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Gatu- och bebyggelsemiljö.....	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Utbudet av affärer/butiker	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Särskilda byggnader.....	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Utbudet av restauranger/caféer.....	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Områdets historia.....	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

28. Vad var viktigast för Ditt val av område i fråga 22?

Några frågor om medeltidsdagarna



29. Var Du hemma i Arboga under Arboga medeltidsdagar i somras (7-13 augusti 2006)?

- Ja, under samtliga dagar
- Ja, under några dagar
- Nej (*Gå till fråga 31.*)
- Vet ej/kommer inte ihåg (*Gå till fråga 31.*)

30. Tog Du på något sätt del av medeltidsdagarna i somras (2006)?

Markera alla de aktiviteter som Du deltog i/tog del av.

- Nej, jag tog inte del av medeltidsdagarna i somras.*

Ja, genom att jag:

- besökte marknaden i Ahllöfsparken
 - gick/flanerade i stadskärnan (centrum)
 - gick historisk vandring/stadsvandring
 - var på museum/utställning
 - var på föredrag
 - tog del av barnaktivitet
 - tittade på medeltidsrodden
 - tittade på riddarspelen
 - tittade på festspelet
 - tittade på bröllopet
 - tog del på annat sätt, nämligen: _____
- _____

31. Hur väl stämmer följande påståenden med Din uppfattning?

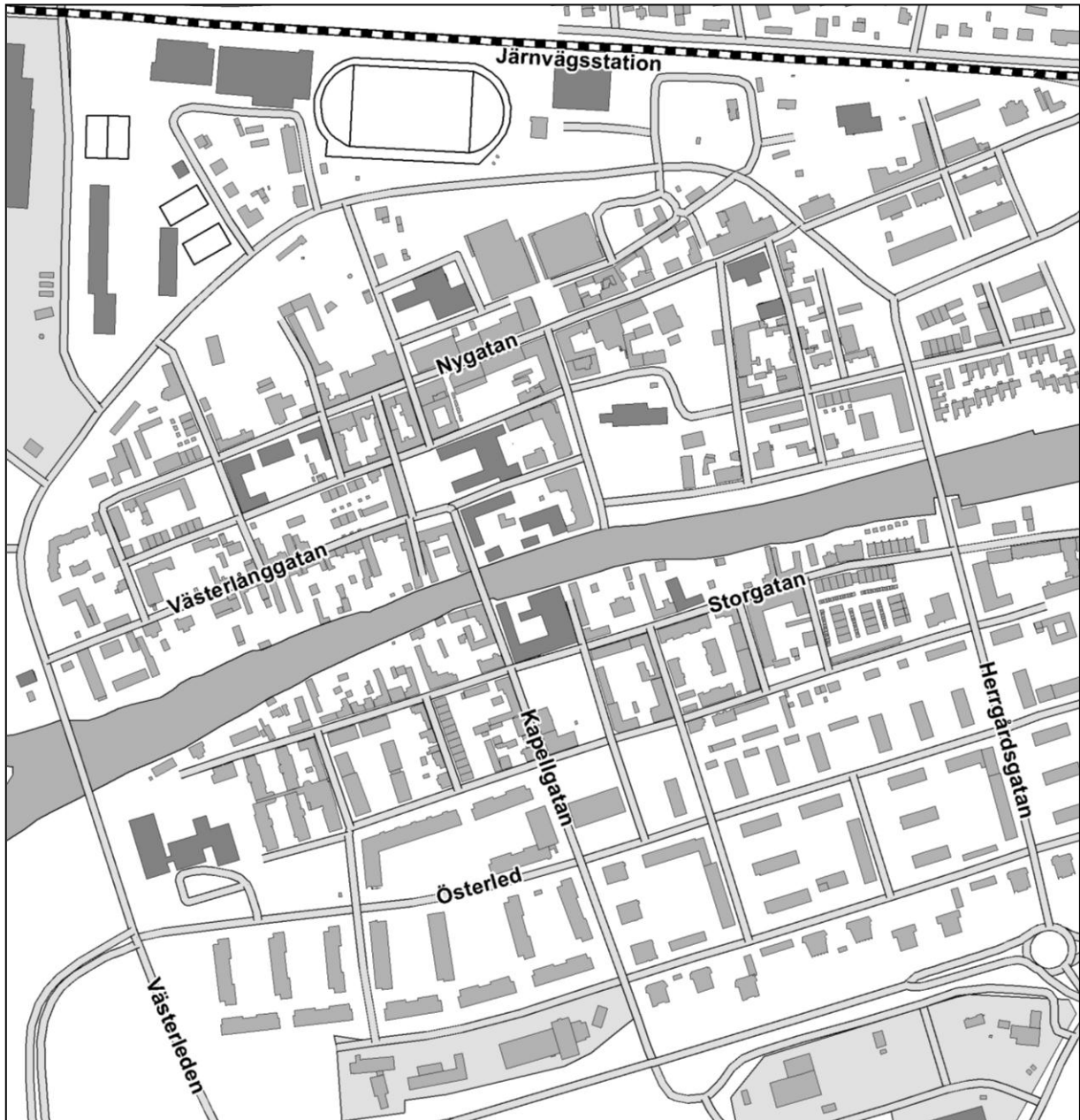
Gör ett kryss på varje rad.

Medeltidsdagarna...	Stämmer inte alls	Stämmer ganska dåligt	Stämmer ganska bra	Stämmer helt	Vet ej/ ingen upp- fattning
vänder sig främst till Arbogabor.....	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
vänder sig främst till turister.....	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
tränger bort Arbogabor från centrum..	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
gör Arboga till en levande stad.....	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
gör bra reklam för Arboga.....	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
skapar samhörighet mellan oss..... Arbogabor	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

Två frågor om vad Du uppskattar i stadskärnan

32. Finns det någon del av Arboga stadskärna (centrum) som Du särskilt tycker om? Markera på kartan nedan genom att ringa in en del av stadskärnan som Du särskilt tycker om. Det är viktigt att Du bara ringar in en del av stadskärnan, även om det finns fler delar som Du skulle vilja ringa in.

Om Du inte har någon uppfattning i frågan, markera det här och gå till fråga 34.

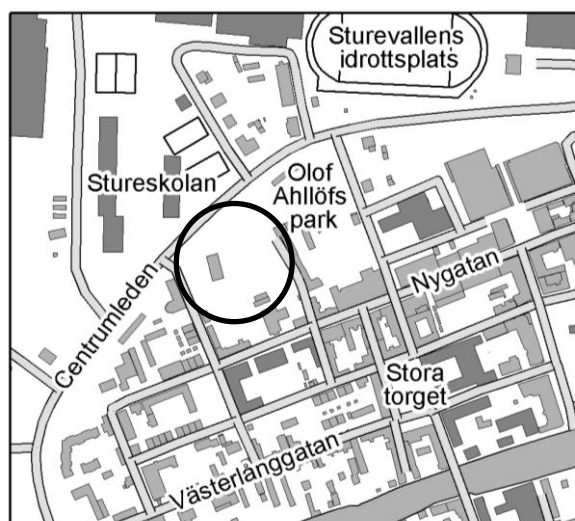


33. Vad gör att Du särskilt tycker om den del av stadskärnan som Du ringade in i fråga 32?

Några frågor i anslutning till Örtagården

I centrala Arboga, intill Ahllöfsparken, byggs ett nytt stadskvarter som kallas Örtagården (se ring på karta). Det omfattar 24 hyreslägenheter som vänder sig till människor 55 år eller äldre (s.k. seniorboende). Avsikten är att erbjuda Arbogas seniorer ett bekvämt och centralt boende i lägenhet och på så sätt det frigöra t.ex. villor för barnfamiljer. Inflyttning till Örtagården ska ske våren 2007.

Örtagården byggs av företaget SeBo (Seniorbostäder i Arboga AB) som ägs av Arboga kommun och byggnadsfirman Lund AB. Tanken är att SeBo ska tillhandahålla seniorbostäder inom Arboga kommun, samt utveckla Arboga som en attraktiv och efterfrågad bostadsort.



34. Känner Du sedan tidigare till informationen om Örtagården som lämnats ovan?

- Ja, i huvudsak
- Ja, delvis
- Nej (Gå till fråga 36.)

35. Hur har Du främst fått information om Örtagården?

Ange minst ett och max två alternativ.

- Läst om det i lokaltidningen eller via radio/TV
- Genom släkt/vänner/bekanta
- Genom att delta i informationsmöte/samrådsmöte
- Genom Internet (t.ex. Arboga kommuns webbplats)
- Genom kontakt med SeBo som bygger Örtagården
- Genom kontakt med Arboga kommun
- På annat sätt, nämligen _____

36. Hur väl stämmer följande påståenden om stadskärnan med Din uppfattning?

Gör ett kryss på varje rad.

	Stämmer inte alls	Stämmer ganska dåligt	Stämmer ganska bra	Stämmer helt	Vet ej/ ingen upp- fattning
Det är bra för hela Arboga att det byggs fler bostäder i stadskärnan	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Nya bostäder i stadskärnan är bra..... <u>bara</u> för dem som ska bo i dessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Det behövs fler offentliga mötes-..... platser/lokaler i stadskärnan	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Vad som byggs i stadskärnan berör..... alla i Arboga kommun	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Det är viktigt för Arbogas framtid att.. stadskärnan är attraktiv för besökare	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Kommunen lägger för mycket..... resurser på stadskärnan jämfört med andra områden	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Stadskärnan anpassas mer för turist-.... ers behov än för boende i Arboga	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Om jag vill kan jag påverka beslut..... som rör stadskärnan	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Arboga kommuns politiker bör själva.. fatta beslut om stadskärnan	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Jag känner mig delaktig i det som..... beslutas om stadskärnan	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Jag vill ha mer/bättre information om.. vad som "är på gång" i stadskärnan	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Jag vill vara mer delaktig i det som..... beslutas om stadskärnan	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

37. Vill Du vara med och påverka planering och byggande i Arboga kommun?

- Ja, definitivt
- Ja, ibland
- Nej, inte alls (*Gå till fråga 39.*)
- Vet ej/ingen uppfattning (*Gå till fråga 39.*)

38. Hur skulle Du vilja vara med och påverka planering och byggande i Arboga kommun?

Markera minst ett och max två av de alternativ nedan som passar Dig bäst.

- Genom att delta i samrådsmöten/diskussionsmöten
- Genom att lämna skriftliga synpunkter till kommunen
- Genom att lämna egna förslag direkt till Arbogas politiker
- Genom att bli tillfrågad (t.ex. genom enkäter)
- Genom att vara med i en arbetsgrupp/referensgrupp
- Genom medborgaromröstningar/lokala folkomröstningar
- Genom personlig kontakt med politiker
- Genom att välja politiker i allmänna val
- På annat sätt, nämligen _____

Avslutningsvis några frågor om Dig själv och Ditt hushåll

39. Vilken är den högsta utbildning som Du har fullföljt?

Ange bara avslutad utbildning.

- Folkskola eller liknande
- Realskola, grundskola eller liknande
- Yrkesskola, gymnasieskolans 1- eller 2-åriga linjer/program
- 3- eller 4-årigt gymnasium eller gymnasieskola
- Universitets- eller högskoleutbildning kortare än 3 år
- Universitets- eller högskoleutbildning 3 år eller längre
- Forskarutbildning

40. Hur många personer ingår i Ditt hushåll?

Skriv på raderna nedan antalet personer i Ditt hushåll uppdelat efter ålder.
Glöm inte att räkna med Dig själv!

Antal personer 7 år eller yngre	Antal personer äldre än 7 år men yngre än 16 år	Antal personer 16 år eller äldre
_____	_____	_____

41. Vilken årsinkomst räknar Du med att Ditt hushåll kommer att ha under år 2006 innan skatten är betald?

Med inkomst menas summan av lön, studiemedel, ersättning från försäkringskassan, barnbidrag, bostadsbidrag, socialbidrag, pension etc.

- 0 – 99 999 kronor
- 100 000 – 199 999 kronor
- 200 000 – 299 999 kronor
- 300 000 – 399 999 kronor
- 400 000 – 499 999 kronor
- 500 000 – 599 999 kronor
- 600 000 – 699 999 kronor
- 700 000 – 799 999 kronor
- 800 000 kronor eller mer

Tack för Din medverkan!

**Vänligen sänd in svarsformuläret i det bifogade svarskuvertet. Portot är redan betalt.
Har Du ytterligare synpunkter på frågorna i denna enkät, skriv dem gärna på nästa sida!**

Bilaga 2



2006-11-15

DITT ARBOGA

En enkätundersökning om Arbogabornas syn på sin egen kommun

En kommuns bebyggelsemiljöer angår alla kommuninvånare på ett eller annat sätt. Men alla har inte samma möjlighet att påverka hur olika miljöer ska användas och utvecklas. Fastighetsägare har ett direkt ansvar att förvalta enskilda fastigheter. Byggföretag utformar nya hus och områden. Planer för den fysiska miljön görs av experter på kommunens planeringskontor och beslut fattas av politiker. Avsikten med den här undersökningen är att ta reda på vad Du som invånare i Arboga kommun tycker om Ditt Arboga.

Du är en av cirka 1000 invånare i Arboga kommun i åldern 16-74 år som slumpmässigt valts ut för att delta i undersökningen. Den ingår i ett forskningsprojekt på Kungliga Tekniska högskolan i Stockholm och genomförs i samarbete med Arboga kommun.

Vi ber Dig att besvara frågorna och skicka tillbaka frågeformuläret till oss i det portofria svarskuvertet så snart som möjligt.

I formuläret ställs många frågor om vad Du tycker om olika delar av Arboga. Det ställs också frågor om Dig själv, Dina intressen och Din bakgrund. Det görs för att vi ska kunna belysa den genomsnittlige Arbogaborns uppfattning. För undersökningens resultat är det viktigt att så många som möjligt svarar. Ditt svar kan inte ersättas med någon annans.

Alla svar behandlas konfidentiellt. Som Du ser har Ditt frågeformulär numrerats. Enda anledningen till det är att vi vill undvika att skicka påminnelser i onödan. När Ditt svar kommer in klipps numret bort från formuläret och Du prickas av på utsändningslistan. Därefter sammanställs svaren i form av statistiska tabeller, diagram och översiktliga kartor. Det kommer **inte** att vara möjligt att se hur just Du har svarat.

Har Du några frågor, hör av Dig till Elin Berglund eller Krister Olsson.

Elin Berglund, telefon 08-790 92 45, e-post elin.berglund@infra.kth.se

Krister Olsson, telefon 08-790 92 47, e-post kristero@infra.kth.se

Tack på förhand för Din medverkan!

Elin Berglund
Doktorand

Krister Olsson
Tekn. doktor, forskare



Riksantikvarieämbetet | Telefon: 08-5191 8000 | E-post: riksant@raa.se | www.raa.se

